

Mastergradsoppgave

Betydningen av friluftsliv i barnehagen for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidshverdagen

- en kvalitativ studie i barnehager med fokus på friluftsliv

Petter Mæhre Grindstad

MKØD0606

Mastergradsoppgave i

Kroppsøving

2012

Avdeling for
lærerutdanning

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV MASTEROPPGAVE I KROPPSØVING

Forfatter: Petter Mæhre Grindstad _____

Norsk tittel: Betydningen av friluftsliv i barnehagen for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidshverdagen – en kvalitativ studie i barnehager med fokus på friluftsliv.

Engelsk tittel: The importance of outdoor life in kindergartens for male preschool teachers motivation to work there – a qualitative study in kindergartens with an outdoor life focus.

Kryss av:

Jeg samtykker i at oppgaven gjøres tilgjengelig på høgskolens bibliotek og at den kan publiseres på internett i fulltekst via BIBSYS Brage, HiNTs åpne arkiv

Min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 21.05.2012

_____
underskrift

Forord

Arbeidet med dette prosjektet har vært lærerikt på flere måter. Først og fremst har jeg lært mye om arbeidsprosessen og hva et slikt prosjekt krever av tid og ressurser. Dernest har jeg lært mye om det metodiske, da spesielt intervju og hvor mye som kreves rundt forberedelser og gjennomføring av dette. Sist men ikke minst har jeg fått utviklet min forståelse for problemområdet, og fått et innblikk i hvorfor friluftsliv kan virke inn på motivasjonen til menn som jobber i barnehage.

Jeg vil rette en stor takk til informantene som stilte opp til intervju og var positive og interessert i prosjektet. Jeg vil også takke min veileder Tor-Egil Bagøien, som under hele prosessen har vært tilgjengelig og behjelpelig med synspunkter og innspill til arbeidet.

Sist vil jeg takke min samboer Lise, som har tatt i et ekstra tak hjemme i de periodene hvor jeg har sittet lengst foran skjerm og bøker. Uten henne hadde jeg nok lagt meg sulten flere kvelder.

Petter Mæhre Grindstad
Levanger, mai 2012

Sammendrag

Denne studien omhandler mannlige førskolelærere og har søkelys på hva fokus på friluftsliv i barnehagehverdagen har å si for menns motivasjon for arbeidet. Fire menn med bred erfaring fra førskolelæreryrket, alle ansatt i en barnehage med fokus på friluftsliv, ble intervjuet om ulike aspekter knyttet til friluftsliv i arbeidshverdagen. Målet med studien var å belyse hvor stor betydning friluftslivet har motivasjonsmessig for mennene, og dernest hvorfor det er slik.

Det teoretiske utgangspunktet for studien er Deci og Ryans Selvbestemmelsesteori (SDT) og Vallerands modell for motivasjon. Vallerands modell beskriver hvordan psykologiske faktorer som autonomi, sosiale relasjoner og kompetanse påvirker motivasjonen, som igjen påvirker konsekvensene av motivasjonen. Fokuset i denne oppgaven har vært de psykologiske faktorene, og hvordan disse tilfredstilles gjennom aktiv bruk av friluftsliv i arbeidshverdagen. I tillegg til motivasjonsteorien, er det nyttet annen supplerende litteratur som går på mannsrollen i kvinneyrker.

Problemstillingen for arbeidet har vært: **Hvilken betydning har friluftsliv i barnehagen for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidshverdagen?**

Det er brukt en kvalitativ tilnærming. Det kvalitative forskningsintervjuet er godt egnet til å forstå sider ved intervjuobjektets dagligliv fra hans eller hennes eget perspektiv.

Problemområdet er tilnærmet på en fenomenologisk-hermeneutisk måte.

Det å drive et aktivt friluftsliv i arbeidshverdagen, legger på mange måter godt til rette for å tilfredsstille de psykologiske behovene som er viktige for å utvikle en indre motivasjon for det en gjør. Behovet for autonomi tilfredstilles i stor grad gjennom at mennene har stor innvirkning på egen arbeidsdag, samtidig som de har et stort spekter av aktiviteter som kan gjøres. De sosiale relasjonene oppleves også som gode, både mellom barn og voksen og de voksne seg i mellom, da det å være mye ute gir rom for alle individer og interesser. Behovet for kompetanse tilfredstilles ved at de får brukt sin kunnskap på stadig nye arenaer og i ulike situasjoner, og spesielt at de får brukt sin fysiske kompetanse i lek sammen med barna.

Sentrale funn i arbeidet er at friluftslivet er en viktig del av mennenes arbeidshverdag.

Det er kommet tydelig fram at friluftslivet er av stor betydning for mennene, og at de psykologiske behovene tilfredstilles, noe som er en forutsetning for at indre motivasjon kan skapes.

Nøkkelord: menn, barnehage, motivasjon.

SUMMARY

This study deals with male preschool teachers who work in kindergartens. It highlights what focus on outdoor life in the working day means for men's motivation for the job. Four men with broad experience in preschool teaching, all employed in a kindergarten with focus on outdoor life, were interviewed about various aspects of outdoor life in the working day. The aim of this study was to elucidate the meaning of outdoor life for the informants' motivation, and then why it is so.

The theoretical basis for the study is Deci and Ryan's Self-Determination Theory (SDT) and Vallerand's model for motivation. Vallerand's model describes how psychological factors such as autonomy, social relations and knowledge affects motivation, which in turn affects the consequences of the motivation. The focus of this work has been the psychological factors, and how these are met through the active use of outdoor life in the working day. In addition to motivation theory, it is used other supplemental literature which deals with the male role in women's professions.

The issue of work has been: **Focus on outdoor life in kindergarten's –what does it mean for male preschool teachers' motivation to work there?**

It has been used a qualitative approach. The qualitative research interview is well suited for understanding aspects of the interviewee's daily life from his or her own perspective. The problem area is approached to with a phenomenological-hermeneutic method.

Actively engaging in outdoor life in the working day will in many ways pave the way to meet the psychological needs that are important to develop an intrinsic motivation for what one does. The need for autonomy is met largely through the informants having large impact on their own working day, while also having a wide range of activities that can be done. Social relations are also experienced as good, both amongst children and adults and the adults amongst themselves, as being a lot outside allows for all individuals and interests. The need for competence is met through allowing them to use their knowledge in new arenas and in different situations, and especially that they get to use their physical skills to play with the children.

Key findings of this work is that outdoor life is an important part of the informants everyday work. This work clearly indicates that outdoor life is very important for the informants and that the psychological needs is met, which is a prerequisite for intrinsic motivation to be created.

Keywords: men, kindergarten, motivation.

Innholdsfortegnelse

Forord

Sammendrag

Summary

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	3
1.1 Utvikling av problemområdet	4
1.2 Oppgavens oppbygging	5
2.0 TEORI	6
2.1 Friluftsliv	6
2.2 Motivasjon	6
2.2.1 Selvbestemmelsesteorien og Vallerands modell	7
2.2.2 Psykologiske faktorer	8
2.2.3 Motivasjon	10
2.2.4 Konsekvenser	10
2.3 Friluftsliv - menn - barnehage	11
2.3.1 Friluftsliv i barnehagen	11
2.3.2 Kvaliteter ved friluftsliv i barnehagen	11
2.3.3 Menn trekkes mot barnehager med fokus på friluftsliv	13
2.3.4 Menn i barnehagen	14
3.0 METODE	16
3.1 Valg av metode	16
3.2 Før undersøkelsen	17
3.2.1 Utvalg	17
3.2.2 Intervjuguide	18
3.2.3 Forskerrollen	19
3.2.4 Forholdet mellom intervjuer og informant	19
3.2.5 Min forståelse	19
3.3 Gjennomføring av undersøkelsen	20
3.3.1 Forberedende informasjon	20
3.3.2 Prøveintervju	20
3.3.3 Gjennomføring av intervju	21
3.4 Databehandling	21
3.4.1 Transkribering	21
3.4.2 Analyse	22
3.4.3 Reliabilitet og validitet	23
4.0 MØT INFORMANTENE	25
4.1 Møt Hans	25
4.2 Møt Jon	26
4.3 Møt Nils	27
4.4 Møt Vegard	27
5.0 RESULTATER OG DISKUSJON	29

5.1 Psykologiske behov	29
5.1.2 Autonomi.....	29
5.1.3 Kompetanse.....	31
5.1.4 Sosiale relasjoner	32
5.2 Motivasjon.....	36
5.3 Konsekvenser	37
5.4 Sammenfattende drøfting	40
6.0 KONKLUSJON	43
7.0 KILDER	45

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Informasjonsskriv/samtykkeerklæring

Vedlegg 3: Godkjennelse NSD

1.0 INNLEDNING

Tilbudet om barnehageplass er noe som er godt forankret i det norske samfunnet. Med kravet om full barnehagedekning, har det også kommet mange nye barnehager. Særlig antallet friluftsbarnhager har hatt en markant økning. I følge Lysklett og Emilsen (2007), anslo Stortingsmelding nr. 27 (1999-2000) antallet av friluftsbarnhager i 1999 til å være i underkant av 30. Dette tallet er i 2007 tidoblet (ibid.). Mye tyder også på at trenden er vedvarende. I en annonse i Trønder-Avisa (2012) 8/2-12 for samordna opptak til barnehagene i Steinkjer 2012/2013, oppgir 20 av 34 barnehager at de har fokus på friluftsliv og/eller det å være mye ute og bruke nær- og turområder.

Samtidig er det en økende mangel på mannlige ansatte i barnehagene. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB, 2011a) var det i 2010 knapt 11 % menn i norske barnehager. Kunnskapsdepartementets mål i Handlingsplanen for likestilling i barnehage og grunnsopplæring 2008-2010 om 20 % menn innen 2010, er derfor ikke nådd. Selv om antallet fortsatt er lavt, er det enkelte typer barnehager som utmerker seg i positiv retning. I følge Lysklett og Emilsen (2007) var det i deres utvalg i en undersøkelse 24 % menn i natur- og friluftsbarnhager, mens ordinære barnehager hadde en prosentandel på 16. Dette bekrefter funn gjort i tidligere studier, bl.a. av Løge Hagen (2005).

Hva som motiverer mennene som allerede jobber i barnehage vil være av interesse, i dette tilfellet menn i barnehager med fokus på friluftsliv. En sentral og mye brukt teori innen motivasjon er Selvbestemmelsesteorien (SDT) til Deci og Ryan. SDT bygger i hovedsak på teorien om at mennesket er aktivt handlende i sine omgivelser, og søker etter å tilfredsstille sine behov og å være effektive (Deci og Ryan, 1985).

Hovedtrekkene innen SDT er at mennesket har behov som må tilfredstilles for å oppnå indre motivert atferd. Disse behovene er kompetanse, autonomi og sosiale relasjoner (ibid.). Om menn i barnehagen er indre motivert i arbeidshverdagen, avhenger derfor av at disse behovene i størst mulig grad er tilfredsstilt. Behovet for kompetanse er i følge Johannesen (2003) et viktig behov. Hva angår autonomi, refererer dette i følge Deci og Ryan (1985) til at et individs handlinger er selvinitiert, altså selvbestemt. Dette innebærer at egne handlinger aksepteres av en selv, og at det er en følelse av at handlingene er egne. Altså føler selvet og individet seg ansvarlig for egne handlinger.

Det sosiale nettverket rundt et individ er viktig fordi dette er med på å fremme indre motivert adferd. I følge Deci og Flaste (1996) er behovet for sosial tilknytning et uttrykk for at vi som mennesker søker sosial trygghet og tilhørighet i våre omgivelser. Den sosiale relasjonen må være av en viss kvalitet for at individet skal føle tilhørighet (ibid).

Med utgangspunkt i tallene om kjønnsfordeling nevnt tidligere i kapitlet, vil temaet mannlige førskolelærere i friluftsbarnehage også være interessant i et kjønnsperspektiv. Det er ifølge Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet lite nyere og systematiserte studier av endringer i kjønnsfordelingen i arbeidsmarkedet sett under ett (Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet, 2009). Noe forskning er det imidlertid gjort på menn i kvinnedominerte yrker, og Røthing (2006) har funnet ut at menn opplever seg som mer fysisk aktive enn sine kvinnelige kolleger i barnehagen. Samme undersøkelse (ibid.) viser at mange av mennene i hennes undersøkelse opplever seg som mer dedikert i jobben fordi yrkesvalget er gjennomtenkt, og fordi de ikke har foretatt noe lettvindt valg ut i fra tradisjon eller forventninger.

Med denne kunnskapen vil det være interessant å se nærmere på mannlige førskolelærere i barnehager med fokus på natur og friluftsliv.

1.1 Utvikling av problemområdet

Tema for studiet er mannlige førskolelærere i natur- og friluftsbarnehager, og det jeg vil se nærmere på er om fokuset på natur og friluftsliv i barnehagen har noe å si for disse mennenes motivasjon i arbeidshverdagen. Før jeg startet arbeidet med oppgaven, hadde jeg noen tanker om emnet basert på egne erfaringer som ansatt i en barnehage med fokus på natur og det å være ute. Disse tankene og antagelsene førte med seg en nysgjerrighet til å finne ut mer om temaet. I tillegg er dette temaet samfunnsaktuelt, da det også berører debatten om likestilling, og i dette tilfellet handler det om kjønnsbalansen blant barnehageansatte. Det jeg ønsker å finne ut mer om er viktigheten av de kvalitetene friluftslivet bringer med seg, og hva de gjør for mannlige førskolelæreres motivasjon til å jobbe i barnehagen.

Undersøkelsen er basert på intervju med fire mannlige førskolelærere som jobber i en barnehage med fokus på friluftsliv. Med fokus på friluftsliv menes at barnehagen har fokus på det å være mest mulig ute i naturen, og bruke denne som utgangspunkt for lek og aktivitet. Datamaterialet fra intervjuene blir analysert med utgangspunkt i Deci og Ryans Self-determination Theory (SDT, på norsk Selvbestemmelsesteori). SDT tar utgangspunkt i at et individs motivasjon påvirkes av tilfredsstillelse av psykologiske behov og at type (indre-ytre) motivasjon har betydning for hvilke

konsekvenser det gir for mennesket. På bakgrunn av SDT-teorien vil begrepet motivasjon i denne undersøkelsen være bygd opp om psykologiske faktorer (autonomi, sosiale relasjoner og kompetanse) påvirkning på mannlige førskolelærere i arbeidshverdagen, og igjen hvilke konsekvenser motivasjonen har for deres arbeidshverdag.

Min oppgave blir da å undersøke om hvordan kvaliteter i barnehagens friluftsliv, både naturgitte og mellommenneskelige, er med på å tilfredsstille disse psykologiske behovene, og dermed finne ut hva friluftslivet har å si for menns motivasjon i arbeidshverdagen. På bakgrunn av dette er følgende problemstilling utledet:

Hvilken betydning har friluftsliv i barnehagen for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidshverdagen?

1.2 Oppgavens oppbygging

Jeg har valgt å dele oppgaven inn i syv kapitler. Oppgaven startes med en innledning som gir en kort innføring i problemområdet samt legitimerer dette. Deretter vil jeg redegjøre for teori som er relevant for forståelsen av problemområdet. Dette vil i hovedsak være teori som omhandler motivasjon, barnehagen og det å være mann i barnehagen. Jeg vil så ta for meg metoden og de valg jeg har gjort i forbindelse med denne. Her vil jeg komme inn på metodiske valg, gjennomføring av undersøkelsen og analyse av denne. Avslutningsvis vil resultatene bli framstilt parallelt som de blir diskutert og drøftet opp mot teorikapitlet, samt at jeg vil komme med en konklusjon. Kilder følger helt til slutt.

2.0 TEORI

I dette kapitlet vil det bli gjort rede for relevant teori for mitt problemområde. Jeg vil først ta for meg teori omkring friluftsliv. Deretter vil jeg se på motivasjonsteori. Motivasjonsteorien som er valgt i denne sammenhengen er Selvbestemmelsesteorien (SDT). Jeg vil da gjøre kort rede for begrepet *motivasjon* generelt, før jeg går nærmere inn på SDT satt i sammenheng med arbeidslivet. Avslutningsvis i teorikapitlet vil jeg se på teori som omhandler barnehagen, og det å være mann der.

2.1 Friluftsliv

Friluftsliv som begrep finner vi første gang i 1869 i Henrik Ibsens "På Vidderne", hvor Ibsen skildrer livet til fjells på en seterstue. I norsk tradisjon er det flere aktiviteter som faller inn under begrepet friluftsliv. Likevel vil det være vanskelig å gi en generell definisjon på begrepet friluftsliv, da en definisjon enten vil definere bort aspekter, eller vanne ut begrepet ved å omfavne flere sider av det. Friluftsliv i Norge i dag er et tema det synes å være knyttet sterke følelser til, og det vil da være problematisk å rokke ved hver enkelts oppfatning av hva friluftsliv nettopp er. Det vil likevel i enkelte tilfeller være hensiktsmessig med en definisjon, for eksempel i denne besvarelsen og i politikken. I følge Stortinget (Miljøverndepartementet, 2001) defineres friluftsliv som "opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelse".

Selv om også denne definisjonen følges av noen begrensende faktorer, er det likevel en nokså vid og omfangsrik definisjon som dekker det meste av aktiviteter utendørs. Derfor har jeg valgt å nytte denne definisjonen som utgangspunkt også i denne besvarelsen.

2.2 Motivasjon

Begrepet motivasjon kan defineres på ulike måter. Felles for de fleste av dem er at de på sin måte er inne på dette med hvorfor man gjør som man gjør, altså årsaken til en handling.

"Motivation is perhaps the critical variable in producing maintained change", skriver Deci og Ryan, (2000a s. 76). En annen definisjon, som ikke nødvendigvis utelukker Deci og Ryans, er Sansone og Harackiewicz (2000). De skriver at begrepet motivasjon handler om bakgrunnen for det vi gjør (ibid.), altså hvorfor gjør vi som vi gjør. Imsen (1999) skriver at motivasjon defineres som det som forårsaker aktivitet hos individet, faktoren som opprettholder aktiviteten og gir mål og mening. Videre skriver hun at motivasjon er et begrep som ofte brukes når det handler om forholdsvis målrettede handlinger, og at det blant mange skilles mellom indre og ytre motivasjon.

Som definisjonene over impliserer, kan det være flere årsaker til at man gjør som man gjør, det være seg en søken etter nye utfordringer, mestre vanskelige oppgaver eller vise noe man er flink til. Vallerand (1999) hevder at man gjennom aktiviteten prøver å oppnå visse ting som å ha det gøy eller utvikle sine egne ferdigheter. I følge SDT til Deci og Ryan er disse målene psykologiske behov (ibid.).

2.2.1 Selvbestemmelsesteorien og Vallerands modell

SDT representerer et rammeverk for studier av motivasjon og personlighet. SDT former samtidig en meta-teori for å "ramme inn" motiverende studier. I tillegg omfatter SDT en formell teori som definerer indre og ytre motiverte kilder til motivasjon, og til slutt en beskrivelse av de respektive rollene til indre og ytre motivasjon i kognitiv og sosial utvikling, og i individuelle forskjeller (Deci og Vansteenkiste, 2004).

SDT bygger på antagelsen om en aktiv organisme (Deci og Ryan, 1985). Med dette menes at mennesket er aktivt handlende i sine omgivelser, og gjennom det ønsker å tilfredsstille sine behov. Indre motivasjon som energikilde er i SDT grunnlaget for aktivitetene.

Hovedskillet mellom typer motivasjon innen SDT er skillet mellom indre og ytre motivasjon. I følge Deci og Ryan (1985) er det forskjell på kvaliteten på en handling når den blir utført med bakgrunn i indre eller ytre motivasjon. Deci og Ryan (2000b) skriver i en annen publikasjon at SDT kan tilpasses det man ønsker å undersøke, det være seg konkurranseidrett, arbeidsplasser eller skoler.

Vallerand & Losier (1999) har laget en hierarkisk modell ved å trekke ut elementer fra SDT. Denne modellen omhandler indre og ytre motivasjon innen idrett, og sammenhengene er som følger:

Sosiale faktorer →	Psykologiske faktorer →	Motivasjon →	Konsekvenser
Suksess / å feile Konkurranse/samarbeid Treners / veileders påvirkning	Oppfattelse av: - Kompetanse - Sosiale relasjoner - Autonomi	Indre motivasjon Ytre motivasjon - identifisert regulering - integrert regulering - introjeksjonsregu- lering A-motivasjon	Affekter Vedvarenhet Lidenskap

Figur 1. Vallerands hierarkiske modell (Vallerand, 1999)

Det er viktig å påpeke at hele virkeligheten ikke kan forsås ut i fra en modell, men det er likevel hensiktsmessig å ta utgangspunkt i denne fordi den på en god måte viser strukturer og sammenhenger.

Ut i fra denne modellen ser vi at de sosiale faktorene har innflytelse på de psykologiske, dvs. personens oppfatning av kompetanse, sosiale relasjoner og autonomi. Dette har igjen innvirkning på motivasjonen. Hvordan man er motivert fører igjen til konsekvenser som har med følelser å gjøre. Dette kan for eksempel være hvor lenge du fortsetter med en aktivitet (Vallerand og Losier, 1999). Disse funnene støttes også av Ntoumanis (2005), som skriver at kroppsøvingslæreres støtte av studentenes psykologiske behov for autonomi, sosiale relasjoner og kompetanse predikerer deres behovstilfredsstillelse. Dette var i sin tur relatert til indre motivasjon, som i sin tur hadde sammenheng med positive effekter.

Innen arbeidsliv, har Deci, E. L., og Connell, J. P. m.fl. (1989) funnet ut at ledelsesstiler og måter å organisere på som legger opp til deltagelse fra de ansatte og stor fleksibilitet i hvordan man utfører jobben sin, fører til fornøyde ansatte. Dette fører igjen til større effektivitet i organisasjonen og høyere kvalitet i arbeidslivet generelt.

Det kan imidlertid være hensiktsmessig med utgangspunkt i Vallerands modell å lage en tilpasset modell for friluftsliv.

Psykologiske faktorer →	Motivasjon →	Konsekvenser
Oppfattelse av: - Kompetanse - Sosiale relasjoner - Autonomi	Indre motivasjon Ytre motivasjon	Deltagelse Faglig utvikling Arbeidsmiljø

Figur 2. Modell tilpasset denne undersøkelsen.

Her velger jeg å se bort i fra de sosiale faktorene, da det er behov i sammenheng med motivasjon og konsekvenser jeg ønsker å belyse. Det tas utgangspunkt i de samme psykologiske faktorene, og motivasjonen sees i sammenheng med disse. Konsekvensene er tilpasset friluftsliv og jobben i barnehagen, og da i forbindelse med deltagelse i lek, faglig utvikling og arbeidsmiljø.

2.2.2 Psykologiske faktorer

I SDT er det tre grunnleggende behov som må tilfredstilles på veien mot å bli indre motivert. Det er behovene for kompetanse, autonomi og sosiale relasjoner. Når disse behovene dekkes, vil vekst og

integrasjon skapes. I motsatt fall, når behovene ikke dekkes, vil det føre til ikke-ønskelige følger som angst, sorg og andre negative følelser (Deci og Ryan, 2000b).

Det første behovet i Deci og Ryans SDT er kompetanse. Aktivitet som er kompetansemotivert, kan gi følelsen av mestring. Ved å stadig nå nye mål, vil individet øke kompetansefølelsen, men resultatet er avhengig av at det stadig søkes etter noe mer krevende enn hva som mestres i utgangspunktet. Kompetansen tilfredstilles i samhandling med miljøet rundt, og streben etter nye mål gir mestringsfølelse. Knyttet opp mot friluftsliv og barnehage, kan dette eksemplifiseres med at den voksne gjennom erfaringer den gjør seg ved bruk av friluftsliv i barnehagen, utvikler sine metoder, både i takt med seg selv, men også i takt med barnas utvikling og ferdigheter.

Autonomi og behovet for dette, tar utgangspunkt i at menneskets handling er selvinitierende og selvregulerende (Deci, 1996). Begrepet autonomi handler om at individet har mulighet til å selv velge hvilke handlinger som utføres. Dette fordrer en forståelse av egen atferd, og at atferden aksepteres av en selv. Valgfrihet står altså sentralt, og handlingene utføres uten noen form for press eller belønning, noe som også er en forutsetning for at indre motivasjon skal kunne oppstå. Begrepet friluftsliv omhandler et vell av ulike aktiviteter, og mange av aktivitetene er også frie uten mange regler. En kan derfor si at i teorien har en som utøver friluftsliv mulighet til å ta mange egne valg, samtidig som utvalget av aktiviteter er stort (ibid.).

Motpolen til autonomi er kontrollert atferd. Her påvirkes individet av ytre krefter, og velger i liten grad selv sine handlinger (ibid.).

Det tredje og siste behovet er sosiale relasjoner. Dette er viktig fordi behovet for tilbakemeldinger på egne handlinger er av stor betydning for individet. I tillegg til Deci og Ryan, har også andre forskere dokumentert det grunnleggende behovet for sosiale relasjoner (Deci og Ryan, 2000b). I en annen publikasjon, skriver samme forfattere at den sosiale konteksten bør inneholde tre dimensjoner for at den skal ha positiv innvirkning på den indre motivasjonen. Disse dimensjonene er autonomistøttende, struktur og involvering (Deci og Ryan, 1985). I dette ligger det at det autonomistøttende bygger opp under behovet for selvbestemmelse. Behovet for struktur innebærer forutsigbarhet for hva som forventes av individet. Med involvering så menes det i hvor stor grad andre viser engasjement. Andres involvering kan nyttes som en ressurs og bistand for handlingen. I en kontekst med barnehage og friluftsliv kan dette eksempelvis være at den voksne gjennom sin samhandling med barna får tilbakemeldinger på det opplegget han/hun har laget, både konkret, men også gjennom tydelig engasjement fra barna.

Disse tre behovene er i følge Deci og Ryan (1985) av betydning for at den sosiale konteksten skal virke indre motiverende.

2.2.3 Motivasjon

Sentralt i Deci og Ryans SDT er at den indre motivasjonen er en egen drivkraft for handling. Som skrevet tidligere, er det i SDT vanlig å skille mellom to hovedtyper av motivasjon – indre motivasjon og ytre motivasjon.

I følge Deci og Ryan (1985), vil det å være indre motivert si at man driver en aktivitet kun fordi man liker aktiviteten i seg selv. Aktiviteten drives uavhengig av ytre påvirkning som belønning eller straff. Ved at en ansatt ser på sitt arbeid og sin arbeidsplass som en egenverdi i seg selv, vil det være snakk om indre motivert atferd.

Ytre motivasjon er motivasjon som er styrt av en ytre påvirkning, det være seg belønning eller straff. Deci og Ryan (2000b) skriver at den ytre motivasjonen også i stor grad kan variere i hvor stor grad den er autonom. Hvis en ansatt i en bedrift går på jobb for å kunne heve lønn for å ha penger til mat, vil vi kunne si at den ansatte er ytre motivert. Det er lønnen som er motivet for å jobbe, og ikke jobben i seg selv. En annen ansatt kan jobbe fordi han ønsker å komme seg opp og fram, og ser jobben som en vei dit. Sistnevnte ansatt er også ytre motivert, men jobben utføres av eget valg og under frihet. Deci og Ryan (1985) har gjort studier som viser at ytre belønning ikke nødvendigvis ødelegger den indre motivasjonen. Det hele handler om hvordan den blir gitt, og under hvilke forhold.

Det er gjort forskning som viser at indre motivasjon kun kan oppstå gjennom aktiviteter som er nyskapende, utfordrende eller har en form for estetisk verdi (Deci og Ryan, 2000c).

2.2.4 Konsekvenser

Konsekvenser handler naturlig nok om konsekvensene av ulike typer motivasjon, det vil si hvilke effekter/konsekvenser som oppstår i etterkant. Hvilken motivasjon man har for en aktivitet påvirker forholdet til aktiviteten. Dette vil ha betydning for om man vil fortsette med aktiviteten, selv om man for eksempel skulle møte på motgang. Hvor ofte man gjør en aktivitet vil også påvirkes og være en konsekvens av om man er indre eller ytre motivert. Vallerand (1999) skriver at aktiviteter tuftet på indre motivasjon avler positive effekter.

Det som i de fleste tilfeller vil være interessant, er hvordan skape positive, og ikke negative, effekter. I følge Vallerand og Deci (2003) vil mennesket starte med en aktivitet for å få tilfredstilt de psykologiske behovene for autonomi, sosiale relasjoner og kompetanse. Aktiviteter som gjentas

over tid og som mennesket liker, vil kunne ses på som en del av livet deres og være høyt verdsatt. Vallerand m.fl. (ibid.) skriver da at vi kan si at de har en lidenskap for aktiviteten, og at aktiviteten er en del av deres identitet.

2.3 Friluftsliv - menn - barnehage

I det følgende vil det bli redegjort for teori og fakta omkring friluftsliv i barnehagen, samt menns posisjon i barnehagen.

2.3.1 Friluftsliv i barnehagen

Det vil nå bli redegjort for relevant teori om nettopp friluftsliv i barnehagen.

Fokuset på friluftsliv i barnehagen er økende. I 1999 anslo en Stortingsmelding i følge Lysklett og Emilsen (2007), at antallet friluftsbarnehager var i underkant av 30, men at det i 2007 nesten har skjedd en ti-dobling av dette tallet. Den samme tendensen ser ut til å vedvare. I en annonse i Trønder-Avisa (Trønder-Avisa, 2012) 8/2-12 for opptak barnehagene i Steinkjer, annonserer 20 av 34 barnehager at de har fokus på friluftsliv og/eller det å være mye ute og bruke nær- og turområder. Fjørtoft og Reiten (2003) skriver at flere departement, statlige, fylkeskommunale og kommunale organer, samt frivillige organisasjoner har forsøkt å gi friluftsliv verdi som en viktig del av norsk kultur. Ibid skriver videre at barn og unge er et av hovedsatsningsområdene for statlige og fylkesvise handlingsplaner for friluftsliv. Natur og friluftsliv blir da naturligvis en viktig del av læreplaner i barnehagen og skolen.

I følge Fjørtoft og Reiten (2003) er det gjennom ulike rapporteringer og tiltak gjort både på barnetrinnet i skolen og i barnehager, kommet fram at det er en økende interesse for satsning på natur og friluftsliv. Haug (1993) skriver at historisk sett har barnehagen vært en formidler av inneaktiviteter, og barnehagedagen var inndelt i arbeid, undervisning, måltid og lek. På tross av dette har barnehagen formidlet tradisjoner og tradisjonsleik (Buaas, 1991), og en viktig del av dette har vært bruk av natur og naturmaterialer (Tveit 1988). I følge Barne- og familiedepartementets rammeplan for barnehager (Barne- og familiedepartementet, 1996), legges det tydelige føringer for bruken av natur og miljø i barnehagens pedagogiske arbeid. Naturen er i rammeplanen framholdt som en viktig læringsarena, og dette har således ført til at barnehager har tatt dette på alvor og tatt i bruk natur i nærmiljø i større grad enn tidligere.

2.3.2 Kvaliteter ved friluftsliv i barnehagen

Tendensen for utviklingen til friluftsbarnehager er altså klar, og det synes kanskje ikke så rart, da det er en generell enighet i det norske samfunnet i dag om at natur og friluftsliv er en viktig del av

barn og unges oppvekst. Det er flere kvaliteter ved friluftsliv og det å være mye ute i barnehage/barndom. I følge Lie m.fl. (2011) er det i Norge i de siste årene gjennomført mange forskningsprosjekter som omhandler og belyser viktigheten av å være motorisk aktiv i barndommen. Denne forskningen tar også opp en rekke andre forhold, som nærkontakt med natur, identitetsutvikling og sansetrening.

Den motoriske utviklingen er en av disse viktige kvalitetene. Ingunn Fjørtoft var i Norge pioner på dette området, og viste gjennom sine studier at naturaktiviteter hadde positiv effekt for mange sider i barns liv. Fjørtoft (1999) fant ut at barn som leiker i variert utemiljø mestrer ulendt terreng på en god måte. Annen forskning støtter opp om dette. Berg (2005) har funnet ut at barn i natur- og friluftsbarnehager utvikler en bedre motorikk enn andre barn, da spesielt grovmotoriske ferdigheter som f.eks. balanseøvelser. Dette støttes også i Stortingsmelding 41 (Kunnskapsdepartementet, 2009, s. 72), hvor det skrives at "i miljø med natur- og grøntområder (...) er tempoet roligere, konfliktene færre (...), barna har bedre konsentrasjon og er bedre motorisk utviklet enn barn i barnehager med liten plass".

Det å være mye ute i naturen påvirker også barns identitet og identitetsutvikling. Prøis (1997) gjennomførte en undersøkelse blant studenter, der det kom fram at naturmiljøet hvor de vokste opp betydde mye for stedtilhørigheten til respondentene. Prøis (1997) forklarer den store betydningen av naturen i nærmiljøet i dannelsen av stedtilhørighet med at i denne naturen har barna funnet sine egne favorittsteder, og at slike steder kan bety mye for at barn skal få et eierforhold til oppvekststedet. De som i undersøkelsen svarte at de ikke følte seg knyttet til oppvekststedet eller sitt nåværende bosted, svarte derimot at natur og slektstilhørighet var viktig. "Det som er felles for natur, slektstilhørighet, religion eller nasjon er at de står for en større sammenheng vi kan være en del av. Det kan gi en følelse av mening med tilværelsen" (Prøis, 1997, s. 78). Dette støttes også av Nordstrøm (1990), som også hevder at stedtilhørighet er viktig for dannelse av egenidentitet. I boka Natur- og gårdsbarnehagen (Vedum, Dullerud og Ødegård, 2005) hevdes det at ved å bruke barnehagens nærmiljø aktivt, blir barna kjente og trygge, og ved å gi barna kunnskap om navn på steder og kjennskap til lokalhistorie, utvikles barnas identitetsfølelse.

Hva angår sansetrening og naturkontakt, skriver Kaj Skagen (1998, s. 4) at "Det som er begynt å mangle i barns hverdagsliv, nemlig fysisk aktivitet, friluftsliv, naturlige sanseopplevelser og praktisk arbeid, er av livets grunnting som gjør barn sterke, frimodige og lykkelige". Lie m.fl. (2011) skriver at for å få en rikere naturopplevelse og nærkontakt med naturen er det viktig å være ute til alle årets årstider og alle tider på døgnet. Slik får man et forhold til elementene. Ibid skriver videre at parallelt med dette er det viktig å lære å kjenne planter og dyr, og forstå de grunnleggende

økologiske sammenhenger i naturen. Dette skjer kun gjennom å være ute i naturen, og ved å gjøre barn bevisst på bruken av de forskjellige sansene. Gjennom dette arbeidet ligger også ønsket om å gi barna en ansvarsfølelse for naturen.

2.3.3 Menn trekkes mot barnehager med fokus på friluftsliv

I Kunnskapsdepartementets Handlingsplan for likestilling i barnehagene 2004-2007 (Kunnskapsdepartementet, 2004), settes det som mål at innen 2007 skal 20 % av ansatte i barnehagene være menn. Ved periodens start var tallet 9 %. I samme plan for 2008-2010 videreføres denne målsettingen, men i følge SSB (2011a) er tallet på menn i barnehagen fortsatt på beskjedne 11 %. Natur- og friluftsbarnhagene utpeker seg dog i positiv retning. I utvalget i en undersøkelse gjort av Lysklett og Emilsen (2007), var det 24 % menn blant de ansatte i natur- og friluftsbarnhagene, mens de ordinære barnehagene hadde en prosentandel på 16. Disse funnene bekreftes også av tidligere studier. I en undersøkelse utført av Løge Hagen (2005) som omhandler hva som kjennetegner de ansatte i natur- og friluftsbarnhager, besto utvalget på 154 ansatte av 19 % menn.

I samme undersøkelse fra ibid er respondentene også spurt om hva som påvirker trivselen i jobben. Faktorene summert punktvis:

- Stor frihet og medbestemmelse. Gir uttrykk for at organiseringen av hverdagen er mindre fastlåst slik at man føler en frihet til å være spontan.
- Godt samarbeid i personalgruppa. Det å være ute i natur skaper spesielle relasjoner hvor man omgås på en nøytral arena, man må samarbeide, det er uformelt, og man viser ofte flere sider av seg selv.
- Glede over å være ute. Materialet Løge Hagen sitter på viser en ansattegruppe med en sterk trang og tro på at aktivitet i uterommet er verdifullt.
- Gode tilbakemeldinger fra foreldre og følelsen av å gjøre en viktig jobb.
- Fornøyde barn. En følelse som vanskelig kan måles på noen skala.

Disse resultatene er dog ikke sortert etter kjønn, men sier likevel noe om hva som er viktig for at de ansatte trives i en natur- og friluftsbarnhage.

Den siste stortingsmeldingen som omhandler barnehagen, er Stortingsmelding 41 - Kvalitet i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2009). Begrepet "natur- og friluftsbarnhage" eller lignende formuleringer brukes ikke, men barnehagene oppfordres til å bruke naturområder og nærmiljø aktivt. Videre påpekes det at bruk av naturen inngår i barnehagens pedagogiske arbeid, og at

naturen gir rom for et mangfold av opplevelser i alle årstider og i all slags vær. Barn skal få utvikle glede ved å bruke naturen, og lære å ta vare på miljø og natur.

Dette støttes også oppunder av Handlingsplan for fysisk aktivitet - Sammen for fysisk aktivitet (Helse- og omsorgsdepartementet, 2009). Her poengteres det at barnehagens fysiske omgivelser må ha kvaliteter som stimulerer motorisk utvikling gjennom lek og fysisk utfoldelse. Det oppfordres også til at barnehager skal legge vekt på utelek og friluftsliv.

2.3.4 Menn i barnehagen

Under følger relevant teori som omhandler mansrollen i barnehagen spesielt, og hva som skjer i miljøet med tanke på rekruttering.

Menn i barnehagen (MIB) er et landsomfattende nettverk som jobber for flere menn i barnehagen. Det er Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH), som på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har ansvaret for å drifte nettstedet mennibarnehagen.no. (Menn i barnehagen, 2012) I følge samme nettsted kom oppdraget i kjølvannet av Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring 2009-2011 (Kunnskapsdepartementet, 2009), og intensjonen var å lage et nettsted som kunne fungere som en erfaringsarena for alle de som arbeider for flere menn i norske barnehager og i utdanningen. Prosjektet og DMMH har fått videre tillitt gjennom handlingsplanen Likestilling 2014 (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2011)

Nettverket drives enkelte steder også på lokalt plan, hvor f.eks. mannlige barnehageansatte med geografisk tilhørighet til hverandre samles for uhøytidlige treningsaktiviteter og/eller andre sosiale aktiviteter.

I følge Likestilling 2014 (ibid.), har Norge, på tross av at vi har oppnådd bedre resultater enn de andre EU-landene når det gjelder andel menn i barnehagene, fortsatt utfordringer på flere områder. Barnehager og utdanningssektoren er pålagt å arbeide for å fremme likestilling mellom kjønnene, men undersøkelser viser at bevisstheten om likestilling og kjønnsroller er liten.

Hva angår barnehager, vil Regjeringen i følge Likestilling 2014 (ibid.) bl.a. arbeide for å øke andelen menn i barnehager til 20 %, samt at de naturlig nok ønsker en jevnere kjønnsbalanse blant studenter i førskolelærerutdanningen. Det skal også opprettes et likestillingsteam som skal arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagene.

Menn er helt klart i mindretall blant ansatte i barnehagen, og det er derfor interessant å se på deres rolle i arbeidshverdagen, og særlig knyttet opp mot aktivitet, lek og da naturligvis det å være ute og

drive friluftsliv. Jeg vil her konsentrere meg om mannrollen i den fysiske leiken som friluftslivet representerer, og konsekvensene av dette.

I følge Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet mangler det nyere og systematiserte studier av endringene i de kjønnssegregerte mønstrene i arbeidsmarkedet sett under ett (Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet, 2009). Det som finnes av forskning, tyder på at den kjønnsintegreringen som skjer i all hovedsak er et resultat av at kvinner søker seg mot mannsdominerte områder, og ikke omvendt (ibid.).

Noe forskning er det imidlertid gjort. Røthing (2006) skriver i en masteroppgave med hovedtema ”moderne menn i kvinneyrker” (intervju med hhv. 5 mannlige sykepleiere og førskolelærere), at flere av informantene i hennes oppgave er svært opptatt av å få frem at de som menn gjør andre ting enn sine kvinnelige kolleger. Det pekes på at menn har en helt annen måte å være med barna på, og at mye av denne forskjellen ligger i at menn er mer fysisk. Det poengteres at dette selvfølgelig ikke er noe svart-hvitt-bilde, men det er en oppfatning av at menn har lettere for å være fysisk aktiv, fordi de har klatret i trærne og spilt fotball selv som barn. At menn er mer fysisk aktive enn kvinner i samfunnet generelt bekreftes av SSBs Levekårsundersøkelse – Friluftsliv 2011 (SSB, 2011b), hvor det fremkommer at jevnt over er menn mer fysisk aktive enn kvinner, og at de største forskjellene gjelder det å ha vært på fisketur eller jakt, altså aktiviteter som typisk sorterer under friluftsliv.

Røthing (2006) skriver videre at mennene hun har intervjuet i stor grad føler at de får dyrket sine personlige interesser og hobbyer, noe som igjen kan sees i sammenheng med SSBs undersøkelse (SSB, 2011b).

Å drive friluftsliv med barn fordrer naturlig nok i de fleste tilfeller at en deltar selv, og ut i fra tallene som er presentert ovenfor kan det synes som om mannens rolle i friluftslivet i barnehagen er grunnleggende og viktig.

3.0 METODE

Problemområdet for arbeidet er fokus på friluftsliv i barnehagen, og hva dette har å si for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidshverdagen. Jeg ønsker å finne ut om det er noen sammenhenger, og gjøre rede for disse.

3.1 Valg av metode

Kvale og Brinkmann (2009) skriver at den opprinnelige greske betydningen av begrepet ”metode” er ”veien til målet”. Forskeren kan benytte ulike metoder for å framskaffe ny informasjon, alt etter hvilken informasjon som ønskes framskaffet, og hvem det skal forskes på. Det er vanlig å skille mellom to hovedretninger innen metodelære, kvalitativ og kvantitativ. Thagaard (2009) beskriver den kvalitative metoden som dyptpløyende, og at den vektlegger betydning, mens kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall.

Dette prosjektets formål var å skaffe til veie informasjon om fokus på friluftsliv i barnehagehverdagen hadde noe å si for mannlige førskolelæreres motivasjon i arbeidet. Med utgangspunkt i dette ønsket jeg å få fatt i mannlige førskolelærere som jobber i barnehager med fokus på friluftsliv. Jeg ønsket deres tanker om hva som var viktig for dem i arbeidshverdagen, og om arbeidshverdagen var slik at de viktige tingene ble realisert. For å få tak i mennenes tanker omkring dette, vil det derfor være hensiktsmessig med en kvalitativ tilnærming til problemstillingen, da i form av intervju. Kvale og Brinkmann (2009) skriver at formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå sider ved intervjupersonenes dagligliv, fra hans eller hennes eget perspektiv. Ved å da velge intervju som instrument i den kvalitative tilnærmingen, vil jeg kunne få beskrivende informasjon om mennenes arbeidshverdag og hva som er med på å motivere og ikke.

Ved intervju som verktøy i den kvalitative metoden, vil jeg kunne framskaffe informasjon om intervjuobjektens egne oppfatninger, opplevelser og tanker om ting i arbeidshverdagen. Intervjuobjektet vil bli gitt mulighet til å fortelle fra sin egen situasjon, med sine egne ord, i stedet for forhåndsdefinerte svar som ville vært tilfellet om det ble valgt en kvalitativ tilnærming med f.eks. spørreskjema som verktøy. Med utgangspunkt i at motivasjon er en sentral del i dette prosjektet, vil det være naturlig å tilnærme seg problemområdet på en fenomenologisk-hermeneutisk måte.

Fenomenologien ble i følge Kvale og Brinkmann (2009) grunnlagt som filosofi av Edmund Husserl rundt år 1900, og har i ettertid av Martin Heidegger blitt utviklet i en retning av en eksistensiell filosofi, og senere i en eksistensialistisk og dialektisk retning av Jean-Paul Sartre og Maurice

Merleau-Ponty. Kvale og Brinkmann (ibid.) skriver videre at i kvalitativ forskning, er fenomenologien:

”... mer et bestemt begrep som peker på en interesse for å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver og beskrive verden slik den oppleves av informantene, ut fra den forståelse at den virkelige virkeligheten er den mennesker oppfatter.”

(Kvale & Brinkmann, 2009 s. 45)

Dette sitatet er overførbart til tilnærmingen i dette prosjektet, da det er nettopp de mannlige førskolelærernes egne opplevelser om temaet jeg er ute etter. I tillegg er disse opplevelsene sosiale fenomener, da det er opplevelser av sosiale situasjoner i hverdagen jeg er ute etter å vite mer om. Sentralt i dette er det også hva fokuset på ulike typer friluftsliv i arbeidshverdagen har å si for disse mennene.

Det kan også ligge andre, dypere, meninger bak det intervjuobjektet forteller. Hermeneutikk er læren om fortolkningen av tekster. Formålet med en hermeneutisk fortolkning er å oppnå tydelig og allmenn forståelse av hva en tekst betyr (ibid.). Formålet med hermeneutikken vil være å skape en forståelse for problemområdet, dvs. hvordan disse mennene opplever arbeidshverdagen sin, og hva fokuset på friluftsliv har å si for denne opplevelsen.

3.2 Før undersøkelsen

3.2.1 Utvalg

Utvelgelsen av intervjupersoner er en viktig del av forberedelsene til et kvalitativt intervju. Spørsmålet om hvem forskeren skal få informasjon fra, innebærer å definere det utvalget undersøkelsen baserer seg på (Thagaard, 2009). Ibid poengterer videre at kvalitative studier baserer seg på strategiske utvalg. I dette ligger det at en velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver.

I utvelgelsen til dette prosjektet ble det lagt vekt på å framskaffe informanter som var førskolelærere og som jobbet i barnehage. Et påfølgende krav var at disse jobbet i en barnehage der det var et tydelig fokus på friluftsliv i hverdagen. Barnehagen trengte ikke å ha en nedskrevet og uttalt profil med fokus på friluftsliv. Det viktige her var at det faktisk var fokus på dette i hverdagen. Som problemstillingen sier, er det i dette prosjektet fokus på menn, så kvinner var utelukket som informanter. I tillegg var det et krav at de hadde jobbet ”noen år” i barnehage, slik at

de gjennom flere år hadde opparbeidet seg god erfaring innen fagområdet. Et annet krav var at de måtte være taleføre, samt ha en utdanning som var relevant for barnehageyrket.

Min veileder for dette prosjektet har tidligere jobbet i førskolelærerutdanningen, og har gjennom flere år opparbeidet seg kunnskap om barnehagemiljøet i mitt nærområde. Forslag til informanter ble gitt av den lokale avdelingen til Menn i Barnehage. Denne organisasjonen kjenner til barnehagemiljøet og menn i dette miljøet godt, og kunne derfor komme med forslag til informanter som var relevante i prosjektets sammenheng. Disse forslagene ble også overveid av veileder som med sin kunnskap kunne være med å vurdere forslagene. Selv jobber jeg også i barnehage med fokus på friluftsliv, og har derfor også et innblikk i miljøet. Summene av disse ressursene var med på å bestemme hvem vi skulle velge som informanter.

Navnene ble oppringt, og forklart prosjektets hensikt, og de ble spurt om dette var noe de var interessert i og hadde en formening om. Alle var positive, og gav inntrykk av at dette var noe de ville være med på å bidra til. Under prosjektet har utvalget bestått av fire menn, alle fra barnehager i Nord-Trøndelag.

3.2.2 Intervjuguide

Før intervjuene startet ble det utarbeidet en intervjuguide. Dette arbeidet ble gjort i samarbeid med veileder. Med utgangspunkt i at jeg ønsket informantenes egne tanker og erfaringer, var det viktig å utarbeide intervjuguiden slik at informantene i utstrakt grad kunne fortelle fritt om sine erfaringer og refleksjoner omkring de tema som ble tatt opp. Jeg valgte derfor et semistrukturert intervju. En slik type intervjuform brukes i følge Kvale og Brinkmann (2009) når man ønsker å forstå temaer fra dagliglivet ut i fra intervjupersonens egne perspektiver. Videre skriver ibid at denne type intervju søker å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden, og særlig fortolkninger av meningen med fenomenene som blir beskrevet. Dette passer godt overens med hva jeg ønsker å studere, nettopp disse mennenes arbeidshverdag.

Intervjuguiden ble derfor strukturert slik at intervjuet i størst mulig grad fremstår som en samtale mellom meg som intervjuer og informanten. Relevante tema for intervjuet ble strukturert i ulike tema, og det ble satt opp eksempelspørsmål for hvert tema. På den måten ble ikke jeg som intervjuer bundet til noen spørsmål, men kunne i stedet bruke temaene som utgangspunkt og deretter eksempelspørsmålene som hjelp hvis intervjuet forløp slik at det ble nødvendig. I situasjoner hvor det var hensiktsmessig stilte jeg utdypende spørsmål som jeg formulerte der og da. Dette var særlig nødvendig når samtalen dreide inn på interessante vinklinger jeg ikke hadde forutsett, eller i situasjoner hvor jeg følte jeg måtte hjelpe informanten litt på vei.

I utarbeidelsen av intervjuguiden ble det tatt utgangspunkt i motivasjonsteori, teori om friluftsliv og menn i barnehage, og tema i intervjuguiden ble sortert og valgt med utgangspunkt i disse.

Intervjuguiden startet med en innledning fra min side om prosjektet og om hvordan intervjuet skulle foreløpe. Det blir også informert om informantens rettigheter, og om anonymisering av dataene.

Videre inneholder innledningen spørsmål som omhandler informanten og den han er, det være seg alder, utdanning, relevant erfaring osv. Spørsmålene her danner grunnlag for en beskrivelse av informanten, og fungerer samtidig som en myk start, slik at trygghet mellom meg som intervjuer og informanten kan skapes.

Deretter følger hoveddelen, som består av tema og spørsmål knyttet opp mot problemområdet.

Eksempel på spørsmål her er: I hvor stor grad er du delaktig i den fysiske leiken på tur, og hvordan opplever du det?

Til sist kommer avslutningen, hvor informanten får mulighet til å komme med tilføyelser, det være seg til det han allerede har sagt, eller om det er andre ting han ønsker å fortelle som han ikke har vært innom under intervjuet.

3.2.3 Forskerrollen

I følge ibid er forskerens rolle som person og forskerens integritet avgjørende for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskap og de etiske beslutninger som treffes i kvalitativ forskning. Videre skriver de samme forfatterne at intervjueren er det viktigste redskapet til innhenting av kunnskap.

3.2.4 Forholdet mellom intervjuer og informant

Det er viktig at forholdene under intervjuet er lagt slik til rette at situasjonen oppleves som trygg. Dette fordi informanten skal tørre å snakke fritt om de tema som tas opp (ibid.). Ut i fra det inntrykket jeg fikk ved første telefonsamtale, virket alle veldig positive til å delta og bidra til dette prosjektet. Jeg tolket det derfor slik at dette ikke var noe informantene syntes var skummelt. Jeg har på den annen side forklart hva prosjektet går ut på per telefon, samt opplyst alle per e-post om hva jeg skal gjøre, og i hvilket tidsrom intervjuene skal foregå. Dette i tillegg til standard informasjonsskriv fra NSD. Informantene har også fått tilsendt intervjuguide i god tid før intervjuet, slik at de i enda større grad kan gjøre seg kjent med tema og spørsmål som dukker opp i intervjuet.

3.2.5 Min forståelse

All forståelse er bestemt av en førforståelse eller forståelseshorisont. Denne omfatter i følge Dalen (2004) meninger og oppfatninger vi på forhånd har i forhold til det fenomenet som studeres. Dalen skriver videre at i møtet med informantene og det innsamlede materialet vil forskeren alltid stille

med en slik førforståelse. Min førforståelse er basert på egne erfaringer i samme yrke og med samme fokusområde som informantene, samt at jeg også selv driver friluftsliv i fritiden. Det at jeg til dels hadde erfaringer innen samme felt som det jeg intervjuet informantene om, tror jeg er mest positivt, da jeg kan gjenkjenne meg i mye av det de sa, og derfor lettere forstå hva de mente og hvordan de følte. Samtidig er det viktig at jeg også evner å være objektiv, selv om jeg har mye av den samme arbeidshverdagen som informantene, og derfor lett kan tolke deres svar slik jeg oppfatter de. Dette er ikke alltid tilfelle.

Ibid poengterer videre at fortolkningen i første rekke bygges på informantenes direkte uttalelser. Den videreutvikles deretter i en dialog mellom forskeren og det empiriske datamaterialet. Førforståelsen påvirker igjen datamaterialet. Den nye forståelsen og kunnskapen jeg opparbeider meg gjennom intervjuet tilføres den førforståelsen jeg hadde. Dette kalles i metodikken for den hermeneutiske spiral.

3.3 Gjennomføring av undersøkelsen

3.3.1 Forberedende informasjon

Informantene ble etter å ha svart ja til å delta, tilsendt per e-post en kort informasjon fra meg om hva prosjektet gikk ut på, samt et tidsanslag for når intervjuene skulle finne sted. Da godkjenningen fra NSD kom, ble standard informasjonsskriv også sendt til informantene. Etter at tid og sted for intervju var avtalt ble intervjuguide oversendt, slik at informantene kunne lese gjennom denne, samt være forberedt til intervjuet.

3.3.2 Prøveintervju

For å forsikre meg om at intervjuguiden var utformet på en slik måte at jeg fikk svar på det jeg ville, gjennomførte jeg et prøveintervju. På den måten kunne jeg gå inn å gjøre endringer i guiden før forskningsintervjuene, hvis jeg i prøveintervjuet erfarte at noe ikke var tilfredsstillende.

Prøveintervjuet var samtidig en god trening i det å intervju. Jeg hadde liten erfaring med dette fra før, så det ga meg relevante erfaringer å prøve dette ut på forhånd. Dette hadde mye å si for min selvsikkerhet under intervjuet også.

Prøveintervjuet ble gjennomført med én informant, og krav til utvalg var det samme som for de andre informantene. Det ble ikke gjort endringer i selve intervjuguiden etter prøveintervjuet, men jeg gjorde meg erfaringer med hvordan stille spørsmålene, og ikke minst var det en god øvelse i å stille oppfølgingsspørsmål. Grunnen til at det ikke ble gjort endringer var at jeg som intervjuer følte

at spørsmålene var vide nok, samtidig som at jeg fikk svar på det jeg ville. Noen ganger ved hjelp av oppfølgingsspørsmål.

3.3.3 Gjennomføring av intervju

Gjennomføringen av intervjuene ble gjort på de respektive informantenes arbeidsplasser. Intervjuene ble gjennomført i et dertil egnet rom, hvor vi fikk være i fred under hele intervjuet. Alle intervjuene ble gjennomført på ulike dager. Dette fordi jeg ikke ville ”haste” fra et intervju til et annet. På den måten fikk inntrykkene fra hvert intervju synke inn, før jeg tok fatt på et nytt. Felles for alle intervjuene var at jeg startet med å lese opp relevante deler fra informasjonsskrivet fra NSD. Intervjuene ble tatt opp med lydopptaker, og deretter overført til datamaskin. Det var en stor fordel å ta opp intervjuet. Da slapp jeg å bruke tid på å notere, og kunne konsentrere meg fullt og helt om å lytte til informanten og å tenke ut oppfølgingsspørsmål. Etter intervjuet ble informanten spurt om hvordan han syntes det hadde gått, og deretter videre informert om når prosjektet skulle ferdigstilles og forespurt om han ønsket et eksemplar.

3.4 Databehandling

3.4.1 Transkribering

Kvale og Brinkmann (2009) skriver at når intervjuene transkriberes fra muntlig til skriftlig form, blir intervjusamtalene strukturert slik at de er bedre egnet for analyse. På den måten blir det lettere å få oversikt og struktureringen i seg selv er en begynnelse på analysen. Ibid nevner videre at transkripsjon fra lydopptak til tekst er forbundet med en rekke tekniske og fortolkningsmessige problemstillinger. Dette gjelder spesielt i forhold til ordrett talespråkstil versus skriftspråkstil – som det ikke finnes mange standardregler for. Videre skrives det at det er kun én grunnregel for transkripsjon, og det er at man i rapporten tydelig skal skrive hvordan transkripsjonene er utført. Kort oppsummert må man på forhånd bestemme hvordan man skal utføre transkripsjonen med tanke på i hvor stor grad man skal ta hensyn til dialekt, pauser i samtalen, intonasjonsmessige understrekinger og latter og sukk, for å nevne noen dimensjoner ved intervjuet.

Alle intervjuene ble tatt opp digitalt. Jeg har selv vært deltagende i all transkripsjon, og min veileder har deltatt på deler av den. Dette var med på å gjøre at jeg ble godt kjent med materialet, samtidig som jeg kunne starte analysearbeidet allerede under transkriberingen ved å gjøre meg notater om tanker og refleksjon underveis.

3.4.2 Analyse

Ved å transkribere alle intervjuene har all samtale mellom intervjuer og informant blitt ført i pennen. Intervjuene regnes som svaret på de spørsmålene som er stilt, men må likevel analyseres for å kunne forstås og settes inn i en sammenheng. Dette for at også utenforstående, leseren, skal kunne forstå hva meningen bak svarene er. I mitt tilfelle blir analysen å kunne fortelle leseren hvilke opplevelser de mannlige førskolelærerne har i arbeidshverdagen med fokus på sin posisjon og rolle, og hva friluftslivet har å bety for dette. Her har jeg tatt utgangspunkt i hermeneutisk meningsfortolkning, som i følge ibid har til formål å sikre gyldige fortolkninger av blant annet litterære tekster. Den hermeneutiske meningsfortolkningen har flere prinsipper for å sikre en gyldig tolkning.

Det første av disse prinsippene omhandler den kontinuerlige frem- og tilbakeprosessen mellom deler og helhet, det vil i praksis si at jeg som transkriberer kan tolke teksten i deler, for å så sette den sammen til en forståelig helhet. Et annet prinsipp er at arbeidet med meningsfortolkningen slutter når man har oppnådd en indre enhet i teksten som er uten logiske brister. Det tredje prinsipp er testingen av delfortolkningene i forhold til tekstens globale mening. Et fjerde prinsipp omhandler tekstens autonomi. Med dette menes det at teksten bør forstås ut fra sin egen referanseramme gjennom en utlegning av hva teksten selv sier om et tema. Det femte prinsippet i det hermeneutiske meningsfortolkningen omhandler kunnskap om temaet for en tekst, mens det sjette er at en fortolkning av en tekst på ingen måte er forutsetningsløs. Men dette menes det at fortolkningen ikke kan hoppe utenfor den forståelsestradisjonen forskeren lever i. Det syvende og siste prinsippet sier at en hver fortolkning rommer fornyelse og kreativitet, fordi dette beriker forståelsen ved å bringe frem nye differensieringer og innbyrdes relasjoner i teksten. Med dette utvides også tekstens mening.

Analysen har foregått både under og etter intervjuet. For analysen gjort i etterkant av intervjuet har transkriberingen vært utgangspunktet. Jeg gjorde meg tanker både under transkriberingen og i ettertid under skrivingen av selve oppgaven. Transkriberingen endte i et veldig stort og omfattende materiale, og i følge ibid inneholder et slikt materiale både nyttig og unyttig informasjon. For å holde oversikt kodet jeg de forskjellige temaene i teksten med farget skrift, samme farge på samme tema i alle fire intervjuene, og tok etter hvert bort tekst som var ferdig analysert. For sikkerhets skyld hadde jeg kopi av originaltranskripsjonen. Teksten ble sortert etter temaene autonomi, sosiale relasjoner, kompetanse, motivasjon og konsekvenser, noe som også var strukturen i intervjuet. Jeg tok for meg tema for tema og så etter likeheter og ulikheter, samtidig som jeg hadde den anvendte teorien i bakhodet, slik at jeg kunne se etter sammenhenger også med denne.

I presentasjonen av resultatet og drøftingen har jeg valgt å trekke ut sitat som særlig poengterer det aktuelle temaet. Der hvor flere informanter uttrykker det samme har jeg tydeliggjort og fortalt dette med mine egne ord, og der hvor det har vært hensiktsmessig understreket poenget ved å trekke ut beskrivende enkeltord fra transkripsjonen.

3.4.3 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet har med forskningsresultatenes konsistens og troverdighet å gjøre, og ses ofte i sammenheng med spørsmålet om resultatet av forskningen kan reproduseres på andre tidspunkt av andre forskere (ibid.). I dette ligger det at forskerens instrumenter skal være utformet slik at de gir pålitelige forskningsresultater. For meg innebærer dette at det er jeg som er forskningsinstrumentet, og derfor er i stor grad hvordan jeg ter meg med på å påvirke forskningsresultatet. Det var derfor viktig for meg å framstå reflektert og bevisst i min rolle under hele forskningsprosessen, slik at jeg i størst mulig grad la til rette for god reliabilitet. Det vil f.eks. si at spørsmålene jeg stilte ikke måtte være ledende og jeg måtte ha samme tilnærming til alle informantene. Reliabiliteten kan sikres ved å synliggjøre de valg og refleksjoner som er foretatt underveis i forskningsprosessen, og konsekvensen av disse.

Validitet bør prege alle fasene i intervjuforskning. Objektivitet er et flertydig begrep, og det er vanlig å skille mellom forskjellige betydninger som har relevans for kvalitativ forskning. Innen samfunnsvitenskapene er det vanlig å se på objektivitet som intersubjektiv kunnskap. Med intersubjektiv konsensus, er det vanlig å skille mellom en dialogisk og en aritmetisk oppfatning av objektivitet. Jeg har hatt særlig fokus på den dialogiske intersubjektiviteten. Denne peker på enighet blant de som fortolker. En enighet oppnådd gjennom rasjonell diskurs og gjensidig kritikk (ibid.). Min veileder og jeg har under hele oppgaven diskutert både utforming av problemstilling, intervjuguide, resultatene og framstillingen av disse. Denne avhandlingen må derfor kunne sies å være et resultat av ulike valg som flere personer har diskutert og blitt enige om.

Validitet i en bred fortolkning har å gjøre med i hvilken grad en metode undersøker det den er ment å undersøke (ibid.). Overført til mitt forskningsprosjekt vil det altså si at de spørsmålene jeg stiller under intervjuet, faktisk må kunne gi svar som svarer på problemstillingen min. Det å sikre god validitet må derfor være noe jeg som forsker har i bakhodet i hele forskningsprosessen.

Utformingen av intervjuguiden må danne et godt grunnlag for intervjusituasjonen, og i intervjusituasjonen må ting tilrettelegges slik at en oppnår trygghet mellom forsker og informant. I etterarbeidet må man etterstrebe en mest mulig gyldig overføring fra muntlig til skriftlig språk med tanke på bevaring av meningsinnholdet. Videre i analysearbeidet må man ha en tydelig og klart

grep, og avslutningsvis en åpen og ryddig presentasjonsform som gjør det mulig for leseren selv å vurdere de empiriske data i forhold til teori.

Gjennom prosessen med dette arbeidet har jeg hele tiden forsøkt å være tydelig på de tanker som ligger bak valgene som er gjort vedrørende metoden. Jeg har gjennom min framgangsmåte forsøkt å skape en forståelse fra informantene omkring intervjuet og dets mål, samt være tydelig i min rolle. At svarene jeg fikk i stor grad samsvarer, og at det i mange tilfeller kunne knyttes til annen forskning er med på å øke validiteten. At intervjuguiden tok utgangspunkt i allerede utarbeidede og tidligere brukte spørsmål fra spørreskjema i SDT, er også med på å øke validiteten. Utfordringene rundt reliabilitet har først og fremst vært meg selv, da jeg er instrumentet. Selv om jeg aldri vil bli hundre prosent nøytral, har jeg etterstrebet å være dette i størst mulig grad gjennom å være bevisst mine valg og synliggjøre disse, samt søke råd hos veileder hvor det har vært nødvendig.

4.0 MØT INFORMANTENE

I dette kapittelet vil jeg presentere alle de fire informantene ved å gi en historie basert på intervjuene. Presentasjonen av hver informant skal gi en beskrivelse av informantens oppvekst med tanke på friluftsliv, informantens syn på friluftsliv, samt gi et innblikk i kvalifikasjoner informantene har i forbindelse med sitt arbeid i barnehagen. Jeg vil også gi et kort innblikk i hvordan vedkommendes barnehage drives med tanke på friluftsliv.

4.1 Møt Hans

Hans er 35 år, og har jobbet i barnehage i ti år. Utdanningen til Hans består av tre års førskolelærerutdanning, og i tillegg har han ett år med idrett grunnfag. Før Hans begynte å jobbe i barnehage hadde han ikke jobbet med barn.

Hans gikk ikke selv i barnehage da han var barn. Rett ved der han bodde, hadde Hans mye skog, og det gikk mange timer til hyttebygging, spikking og håndtering av mange typer verktøy. Etter hvert ble han aktiv i speideren, og skigåing og fotballspilling var også populære aktiviteter i barne- og ungdomsårene. Leiken foregikk med nabounger, da de heller ikke gikk i barnehage, og Hans sier i dag at han fikk mange erfaringer han har hatt bruk for i ettertid fordi han var så mye ute.

Familien har også vært viktig for oppblomstringen av Hans' friluftsinnterese. Han kan fortelle om skitur i helgene, skogsturer sommerstid, og de brente bål nesten hver gang kan han huske. Hans har også en del bilder fra barndommen som betyr mye i dag, blant annet et der han sitter på elgpøst.

I dag har Hans egen familie og barn, og han prøver å være flink til å ta med de også ut på tur og i naturen. Hans synes det er viktig, og han forteller han ser at ungene trives, men at det kan være slitsomt å både være på tur på jobb, og samtidig ha energi til å være på tur når man er hjemme med sine egne også.

Hans prøver også å få til noen turer med venner. Fast hver høst er en fem dagers jakttur, og i tillegg blir det noen toppturer når tiden strekker til. Han trener også litt ute med kompis, og da går det mye i orientering og "10 på topp".

Hans bruker sitt positive syn på det å være mye ute i barnehagehverdagen. Han forteller at han snakker mye med ungene om det å være ute, og at det er lurt å være ute for da blir man sterk og rustet til utfordringer. Samtidig bruker Hans sin erfaring til å gjøre ulike uteaktiviteter med barna. Barnehagen hvor Hans jobber har et satsningsområde som går på friluftsliv, men det er ikke vektlagt mer enn at det er skrevet ned. Hans synes godt det kunne vært lagt større vekt på akkurat

dette, men samtidig så føler han at de har nok med de prosjektene de allerede har også. Det er avdelingen Hans jobber på som er barnehagens friluftslivsatsning. De har lite inneareal, og det er derfor naturlig at de er mye ute. Hans er stort sett den eneste som brenner for friluftsliv av de voksne i sin barnehage, og derfor er det stort sett han som har ansvar for nettopp dette. Dette synes han til tider kan være slitsomt, men at de andre voksne på avdelingen hans er innstilt på å være mye ute, så det hjelper på.

4.2 Møt Jon

Jon er 36 år, og utdannet førskolelærer. Jon er oppvokst i et boligfelt, men har hele tiden hatt skogen nært seg, og skogen har vært Jons lekeplass i oppveksten. Det er gjennom sine venner i barndommen Jon har fått friluftsjnteressen. Han forteller om en barndom med mye uteaktivitet preget av uorganisert leik som skigåing og hyttebygging i skogen.

Gjennom intervjuet med Jon, kommer det fram at interessen for å være ute og drive friluftsliv utviklet seg fra uorganisert leik som barn, til å bli mer en hobby da han ble eldre og begynte å fiske og tok jegerprøven. Som familiemann med barn i dag, uttrykker Jon at det er viktig for ham å være ute på tur med familien. Dette mener han bl.a. fordi det å være ute utvikler de motoriske ferdighetene, og at det å være godt motorisk utviklet gjør at du kan hevde deg på flere arenaer, og derfor bygge deg sosiale nettverk og sosial kompetanse, noe han mener er viktigst av alt i dag.

Jon har jobbet i barnehage i til sammen 16 år. Først som praktikant, og det var parallelt med dette Jon tok sin førskolelærerutdanning. Deretter jobbet han som styrer i tre år, og nå jobber han som pedagogisk leder i en kommunal barnehage med fokus på natur og friluftsliv.

Barnehagen Jon jobber i, har en profil hvor de vektlegger friluftslivet i ganske stor grad i forhold til andre fagområder. De prøver også å ta med seg de andre fagområdene ut, slik at friluftslivet blir en metode. Jon forteller at de i stor grad følger årstidene når ulike tema innen friluftslivet legges opp. De har fokus på hva som kjennetegner de ulike årstidene, samt legger opp aktivitetene slik at de er hensiktsmessig i forhold til hvor i året de befinner seg. Samtidig har barnehagen til Jon et mål om at barna skal ta del i hele prosesser, f.eks. er barna med på å følge et frø fra det blir sådd i jorda, til det tas opp og bearbeides til å havne på tallerkenen.

Barnehagen brukes som et oppmøte- og hentested, og de har derfor valgt å ikke tilrettelegge området rundt husene. I stedet forsøker de å bruke nærområdene og de mulighetene som ligger der, for eksempel skog og innmark (lage skiløyper).

4.3 Møt Nils

Nils er 38 år gammel, utdannet førskolelærer, og har jobbet i barnehage i 14 år. I tillegg har han fordypning innen friluftsliv, samt at han nå tar klatrekurs for å kunne ta med barn og unge på klatring. Nils jobber som pedagogisk leder på en storbarnsavdeling.

I barne- og ungdomstiden var Nils veldig mye ute. Selv om Nils var oppvokst i boligfelt, var han mye ute, og i helgene var det ofte hytteturer på planen. Nils forteller at han har hatt friluftslivinteressen helt fra han var liten, og etter hvert som han ble eldre sto også fjellturer med venner på planen. Videre forteller han at fotball var en populær fritidsaktivitet, og i og med at hverken han eller mange av vennene gikk i barnehage, var det mye uorganisert leik i barndommen. Cowboy og indianer og klatring i trærne er aktiviteter Nils forteller var populære.

I dag deler Nils tak med samboer og fire barn, og han forteller at det stort sett er han som tar med barna på tur, da det er først og fremst han som har interessen. Nils forteller om turer av forskjellig varighet og med ulik aktivitet, men både hytte- og fisketurer og klatring er representert.

Når det gjelder turer med venner, har Nils en fast kompisgjeng han drar på tur med. Pga. familiære forhold begrenser det seg til noen få turer i året, men Nils ønsker det kunne vært oftere. Nils kan også fortelle at forholdet hans til natur påvirker ham i jobben i barnehagen. Han forteller at han prøver å få gjort det samme som man gjør inne også ute, og at det er viktig for grov- og finmotorikk.

Barnehagen Nils jobber i planlegger veldig mye friluftaktivitet, men passer på å samtidig være fleksibel i forhold til planene, for eksempel i forhold til vær og føre og ungenes ønsker. Fokuset på tradisjonelt konkretiseringsmateriell som er vanlig å finne inne er ikke like stort i Nils' barnehage. I stedet prøver de å bruke ting ute, som å tegne i sanden, se på farger og male i snøen. Klatring er et av hovedområdene i barnehagen, og de profilerer seg spesielt opp mot dette. Ellers har ikke Nils noe spesielt overordnet ansvar for friluftsliv- og naturaktivitetene i barnehagen. Barnehagen profilerer seg som naturbarnehage, og dermed er alle med på å dra lasset.

4.4 Møt Vegard

Vegard er 41 år, og har siden han var 19 år, altså hele sitt yrkesaktive liv, jobbet i barnehage. Utdannelsen til Vegard er førskolelærer, og han jobber nå som pedagogisk leder på en storbarnsavdeling.

Under oppveksten var Vegard bestandig ute, og veldig sjelden hadde han og lekekameratene en voksen med seg. De var mange unger i gata, og de ringte på til hverandre og treftes ute. Vegard husker spesielt seiling på isflak på sjøen og skikjøring på vinteren, og mye bading på sommeren. Det å ikke være fysisk aktiv var ikke spesielt anerkjent, forteller Vegard videre. Det var veldig fokus på det å kunne sykle, for man måtte komme seg på skolen for egen maskin. Han kan huske en gutt som ble kjørt til skolen, og "han fikk høre det".

Vegard var også mye ute med familien. Det var ikke vanlig å ha hytter, så de leide hytter og dro på bærturer. Fisking var også en aktivitet som ble populær tidlig, både til sjøs og i ferskvann. Vegard kan fortelle at han fikk en veldig stor frihet og støtte hjemmefra på det han foretok seg på fritiden, og når han ser tilbake på barndommen beskriver han den som "topp".

I dag driver Vegard mye friluftsliv med familien. De har egen hytte, driver med jakt og har hund. Alle barna er aktive med organisert idrett, og de er også mye med ute. Vegard liker også godt å dra alene på tur, både når han trener ute, og "bare er på ute på fjellet". Det går mye i jakt og trening, og bærplukking når det er sesong for det.

Vegard ser også at forholdet han har til natur og friluftsliv på fritiden påvirker arbeidet han gjør i barnehagen. Han sier han gjennom sitt engasjement for friluftsliv har lært å se muligheter for ting han kan gjøre med ungene, og legge forholdene til rette. Barndommen er et referansepunkt for Vegard, og han prøver å gjøre ting med ungene som han selv gjorde som barn. Vegard forteller at barnehagen gjennom årene har opparbeidet seg en rekke strukturer i forhold til friluftsliv. Foruten å ha fokus på friluftsliv og det å være ute i det daglige, har de flere perioder gjennom året med ulike tema knyttet opp mot friluftsliv, det være seg skiuke, fiske og jakt.

Vegard har vært pådriver og oppstarter av mange av de faste årlige aktivitetene i barnehagen, men føler ikke han har noe spesielt ansvar for dette nå fordi aktivitetene har blitt innarbeidet og alle de andre ansatte vet hva som skal gjøres og hvordan. Heller ikke ellers i hverdagen føler Vegard at han har noe overordnet ansvar. Snarere tvert i mot, da han ser at andre ansatte etter hvert også har sett verdien og nødvendigheten av mye uteliv og friluftsliv.

5.0 RESULTATER OG DISKUSJON

I forrige kapittel ble informantene presentert med bakgrunn i informasjon fra intervjuene. Intervjuene omhandlet i hovedsak informantenes opplevelser av ulike situasjoner i arbeidshverdagen, da med fokus på det å drive friluftsliv. Sentrale funn i intervjuene vil nå bli presentert, og satt i sammenheng med Deci og Ryans SDT.

5.1 Psykologiske behov

Under følger sentrale utdrag som omhandler behovene som ligger til grunn for å fremme indre motivert adferd.

5.1.2 Autonomi

Indre motiverte handlinger er handlinger som utføres av individet for sin egen skyld. Autonomi er derfor sentralt, fordi handlingen utføres fordi individet selv ønsker det (Deci, 1996).

Hva gjelder å bestemme over sin egen arbeidshverdag, uttrykker alle informantene at de har stor medbestemmelse omkring turvalg og type turer. Flere uttrykker også at de i utgangspunktet har mulighet til å bestemme alt, men at dette er noe de ikke ønsker, da de vil at de andre ansatte også skal være deltagende. Vegard svarer dette når han blir spurt om hvor mye han får bestemme når det gjelder turer:

Vegard: *Der er jeg vel egentlig ganske enerådende. Jeg bestemmer over min egen arbeidsdag helt selv. Det som jeg har prøvd å gjøre, er å dempe meg selv, for å slippe de andre til. For det har vært en bevisst taktikk hos meg, at jeg skal på en måte ... for jeg kunne tatt hele kaka hvis jeg ville ...*

Hans er av den samme oppfatningen, og viser også at han er bevisst på å slippe andre ansatte til i planlegging:

Hans: *Ja, jeg er jo pedagogisk leder, så jeg bestemmer jo egentlig alt. Sånn er det, men det eneste de bestemmer selv er innholdet på dagen sin, personlig. De har oppgaver og sånt som de skal følge når de har tidlig-, mellom- og seinvakt og sånt, men ellers så har vi et tema vi skal følge, og vi har ulike dager som det er lagt aktiviteter til, som turdag er jo ganske naturlig hva innholdet er, båldag blir ganske grei, aktivitetsdagen er litt mer sånn flytende, da blir det veldig mye mer opp til dem.*

Det er tydelig at det råder en stor frihet blant informantene for hvordan ting skal gjøres. Det at de er bevisste på å også la andre ansatte slippe til i planlegging, tyder kanskje på at de ser verdien i det å ha medbestemmelse og derfor ønsker at alle ansatte skal kunne ha denne muligheten. At informantene gjennom friluftslivet i stor grad har påvirkning på sin egen arbeidshverdag, er i følge Vallerand og Losiers (1999) modell grunnlag for indre motivert atferd. Det informantene i denne

undersøkelsen sier, sammenfaller også godt med Løge Hagens (2005) undersøkelse. Her ble ansatte, uansett kjønn vel å merke, spurt om hva som var viktig for trivselen i en natur- og friluftsbarnehage. Stikkord her var også ”frihet” og ”medbestemmelse” og at hverdagen var lite fastlåst slik at det i stor grad gikk an å være spontan.

Det å drive friluftsliv innebærer også en del aktiviteter som potensielt kan være risikofylte, alt etter som hvordan og med hvem de gjennomføres. For å eksemplifisere kan det være forskjell på å ro en liten jolle alene, og å ro den samme båten med barn i. Andre aktiviteter kan for enkelte framstå som risikofylte, uansett hvilken setting de utføres i, for eksempel jakt og klatring. Slike aktiviteter kan potensielt sette autonomien på prøve, da de blant andre ansatte og foreldre kan møte motbør og skepsis. Dette kan igjen føre til at slike aktiviteter ikke kan gjennomføres, og autonomien kan derfor bli innskrenket. Informantene ble derfor spurt om de blant andre ansatte hadde møtt motbør med tanke på slike ”farlige” aktiviteter. I et oppfølgingsspørsmål om han hadde møtt motbør blant de andre ansatte mot å kjøpe kniver til barna, svarer Hans at han ikke hadde møtt direkte motbør, men at han følte at det var en skepsis til det at barna skulle bruke kniver. Videre forteller Hans om at barna klatrer mye i trær, og hvordan det håndteres:

Hans: *Og jeg lar ungene klatre i alle trærne som finnes her, og om de ikke klarer å komme seg opp så har de alltid muligheter ... de setter opp melkekasser og klatrer oppgjennom. Og jeg sier ”la de bare holde på”, for at det kan jo hende at de faller ned og skader seg skikkelig, men da har vi den erfaringa. Men jeg ser det at i starten så jaget de dem ned fra trærne, og sa det at det var altfor farlig. Men nå ser jeg jo det at de får holde på som de vil egentlig, ungene ... det er ingen voksne som lenger er etter dem. Og det er jo godt å se.*

I følge Røthing (2006) har menn en helt annen måte å være med barna på. Mye av denne forskjellen ligger i at menn er mer fysisk, og har lettere for å være fysisk aktiv fordi de for eksempel har klatret mye i trær selv som barn. Det er rimelig og anta at menn derfor har mindre skepsis til at dagens barn gjør det samme som de selv gjorde da de var barn, rett og slett fordi de har gode erfaringer med det selv, og selv har kjent på kroppen at det er viktig for dem.

Vegard opplever heller ikke andre ansatte som en begrensende faktor for at han kan ta initiativ til de aktivitetene han ønsker. Han påpeker derimot viktigheten av tydelig kommunikasjon og bruk av sunn fornuft for å ufarliggjøre slike potensielle risikofylte aktiviteter. På spørsmål om han opplever de andre ansatte som begrensende faktorer, svarer Vegard:

Vegard: *Ikke i det hele tatt. Jeg ... vi har jo hatt noen diskusjoner underveis, og de har jo hørt argumentene, og på en måte jeg tror mange ganger i slike diskusjoner så kommer det fram et moment og sider som de ikke har tenkt så mye på. Som for eksempel, skal det være to unger i båten, eller skal det være fem unger i båten? Det går ikke an å ha noen regel på det. Altså vi voksne bruker redningsvester, ungene bruker redningsvester. Da er det heller ... kan disse*

ungene sitte i ro? Hvis du skal ut og dra ørretgarn, ikke sant, så er det ikke noe farlig å ha fire-fem unger i båten med to voksne, hvis de klarer å sitte i ro. Men hvis du har en treåring som ikke klarer å sitte i ro, så kan du ikke ha han med ut.

Flere av informantene har opplevd utfordringer med foreldre når det gjelder hvilke aktiviteter som kan gjennomføres. Igjen så trekkes det fram at det er viktig med kommunikasjon og tydelighet, noe som også var viktig overfor andre ansatte. Utfordringene har imidlertid ikke gått ut over autonomien, og det synes at det blant flere av informantene er viktig å være tydelig overfor foreldre nettopp for å gjøre de trygge slik at slike aktiviteter kan gjennomføres. Ei heller rammeplaner framstår som noen hindringer for autonomien.

5.1.3 Kompetanse

Denne delen av drøftingen tar for seg behovet disse mennene har for kompetanse i sin arbeidshverdag. Det vil her være fokus på om hvilke kvalifikasjoner de har, om disse er tilstrekkelige, og om de føler at de får utnyttet den kompetansen de har.

Alle fire informantene opplyser at deres fysiske form ikke står tilbake for ungenes, og at de derfor fint henger med i de ulike aktivitetene. Hans understreker også gleden han har ved å være i god nok fysisk form:

Hans: *Jeg er nok ... holder nok følge med ungene, og mer enn det også, for jeg trener jo en god del. Og jeg kjenner jo det at hvis man er i form, så klarer man jo det å være med ungene på det de holder på med. (...) Men jeg ser jo det at når de driver med det de gjør, og jeg prøver akkurat det samme, så klarer jeg å holde følge, ja. Og det synes jeg er godt, å kjenne at en takler det de holder på med.*

Vegard påpeker viktigheten av å være deltagende slik at han framstår som en positiv rollemodell, og tenker tilbake på da han var liten og ofte leiket med de som var to-tre-fire-fem år eldre. Vegard tenker derfor at ungene synes det er gjevt å leike med han, liksom han syntes det var gjevt å leike med eldre da han var ung. Nils legger vekt på at det er viktig for ham selv å delta, og ikke bare for ungene. På spørsmål om han i stor grad er deltagende i leiken på tur, så svarer han ”*Ja ... det er mye artigere å være på tur hvis du er deltagende. Hvis du blir passiv blir turen mye lengre, misforstå meg rett. I hvert fall føles mye lengre.*”

Den fysiske kompetansen må kunne sies å være den grunnleggende i det å drive friluftsliv med barn. At alle informantene føler at de er kompetente på dette området, vil i følge Deci og Ryan (2000b) være en avgjørende faktor for at vekst og integrasjon skapes.

Alle informantene har kvinner som sine nærmeste medarbeidere i barnehagen. Det vil derfor være interessant å se på hvordan informantene ser på sin egen kompetanse i forhold til kvinnes.

Gjennom intervjuene kommer det fram at det er en bred enighet om at kvinner og menn har ulike interesser og kvaliteter. Både Nils og Vegard påpeker at kvinnene og mennene i deres barnehage utfyller hverandre. Nils forteller at de har en kvinnelig ansatt som er veldig flink til å sette i gang med rolig lek, for eksempel i sandkassen. Vegard er av den oppfatning at *”karene er mer fysisk aktiv sammen med ungene i leiken”*, men sier samtidig at det er greit, for hvis han får gjøre sitt, så kan de andre få gjøre sitt, og slik utfyller de hverandre. Dette med å utfylle hverandre kan også ses på som godt samarbeid. I følge Løge Hagen (2005) ble ”godt samarbeid i personalgruppa” nevnt som et viktig punkt på hva som gjorde at en gruppe ansatte trivdes i en natur- og friluftsbarnhage, og vi finner altså igjen det samme blant informantene i denne oppgaven.

Det kommer også fram at informantene opplever at de har andre kunnskaper om friluftsliv og natur enn de kvinnelige kollegene. Dette kan kanskje være noe av grunnen til at de også er mer aktive enn kvinnelige kolleger, fordi de har kompetanse om ulike aktiviteter. Jon forteller at det er han som utøver mest friluftsliv av de som jobber i hans barnehage, og derfor også kan mest. Han trekker også fram en kvinnelig kollega som er god på arter.

I og med at mennene her opplever at de har andre kunnskaper enn kvinnene på arbeidsplassen, er det nærliggende å tro at de også har forutsetninger for å drive andre aktiviteter enn de kvinnelige kollegene. Dette finner vi igjen i Røthing (2006), som skriver at hennes informanter var svært opptatt av å få fram at de som menn gjorde andre ting enn de kvinnelige kollegene.

Vegard mener at kompetansen har sitt utspring i mye erfaring, og ser på det som helt naturlig at menn har mer kompetanse på dette området enn kvinner. På spørsmål om han synes det er greit å fungere som en slags mentor for det som har med friluftsliv, svarer Vegard følgende:

Vegard: *Nei, for meg er det greit. Det er naturlig. Du kan tenke på det at de damene, de er jo på min alder de også, rundt 40. De, kan du si, har jo hatt sine avbrekk fordi at de har giftet seg, fått unger, og vi vet jo hvordan dette kjønnsrollemønsteret påvirker oss. Men jeg har jo vært gutt og kar, og drevet med min idrett og mitt friluftsliv hele tiden jeg, selv om jeg har fått unger. Jeg har jo ikke senket aktivitetsnivået mitt noen ting underveis. Men det har jo kjerringa mi måtte gjort, for det har jo med amming og alt sånt. Du blir jo mer ... vi lever jo litt enklere vi karene.*

5.1.4 Sosiale relasjoner

Denne delen av drøftingen skal ta for seg de sosiale relasjonene. Her vil fokuset være på arbeidsmiljø, og de sosiale relasjonene mellom voksne og mellom voksen og barn.

For å kartlegge turens betydning, ville det være interessant å spørre om hvordan arbeidsmiljøet var på tur sammenlignet med når de var inne.

Informantene er udelt enige om at arbeidsmiljøet er godt, både ute og inne, men at det likevel er en del faktorer som gjør at det å være ute er mer interessant. Vegard beskriver arbeidsmiljøet på tur slik:

Vegard: *Veldig positivt. Lystbetont. De føler at de har stor frihet og gode arbeidsdager. Arbeidsdagen går fryktelig fort. Det er sånne gjengangere. Og det er sånn som jeg også kjenner. Det gjør jo at du på en måte trives i jobben og har så stor påvirkning på arbeidsdagen din. Du gjør egentlig hva du vil. Du styrer den mye selv.*

Vegard trekker her frem ordene ”frihet” og ”lystbetont”, og gjør et poeng ut av at han har stor påvirkning på arbeidshverdagen sin når han er ute. Dette støttes også av Jon, som også trekker fram ordet ”frihet”, og mener med det at han ser flere muligheter når han er ute enn når han er inne.

I og med at friluftslivet i barnehagen innbyr til at man har mulighet til å styre mye selv, selv om man skal samhandle med andre ansatte, vil det være interessant å spørre informantene om hvordan den sterke lysten til å være mye ute ble mottatt blant de kvinnelige ansatte. Her er det også stort sett positive svar, men enkelte har opplevd noen haker, men ikke fordi de har styrt for mye på egen hånd. Hans og Nils opplever å ha blitt tildelt vaktmesterrollen. Ut i fra det Nils forteller, opplever han ikke dette som noe større problem selv, men han har sett at andre kanskje har det. Dette er hva Nils har å si:

Jeg: *Det at du får være ut da, på en måte i ditt element i arbeidshverdagen, tror du at det påvirker de andre ansattes syn på deg som mann?*

Nils: *Egentlig ikke, i og med at vi er den typen barnehage vi er, for vi har en del av de samme interessene, både menn og damer. Så på denne barnehagen vil jeg ikke si det. Hvis vi trekker oss tilbake til den tida jeg jobbet i vanlig barnehage, så har det nå ... der var det mer fokus på at jeg som mann skulle ta det, likedan som du får pålagt andre oppgaver som blir sånn typisk mannfolkjobb som kanskje grenser til vaktmesteransvar, det er sånn gråsoner.*

Nils har som sagt ikke noe større problem med dette, fordi han er praktisk anlagt, men han ser at andre som ikke er det kanskje opplever det ubehagelig å bli tildelt oppgaver de egentlig ikke skal ha, bare fordi at de er menn. På den annen side, får Nils bekreftet gjennom sosiale relasjoner at han har kompetanse som det blir satt pris på. Det at andre ansatte søker råd hos Nils kan ses på som en tilbakemelding på at han har en kompetanse og kunnskaper som de andre er avhengig av, og setter pris på. Dette er viktig for individet, fordi det har et behov for tilbakemeldinger på egne handlinger (Deci og Ryan, 2000b).

Hans har noe av samme opplevelsen som Nils, og forteller at kvinnelige ansatte er kjappe til å spørre ham om hvor verktøy ligger, selv om de vil utføre det de skal selv. Hans sier selv at det er tydelig at han har en sterk rolle på det området, og forteller videre at han er involvert i alt av friluftsliv i barnehagen. Det er tydelig at også Hans, liksom hos Nils, har egenskaper som er verdsatt av de andre ansatte, og at deres henvendelser mot ham kan ses på som tilbakemeldinger på at han har kvaliteter og kunnskap som er ønsket og nødvendige i arbeidshverdagen.

Sosiale relasjoner mellom den voksne og barna er også interessante, og under følger sentrale funn hva angår disse relasjonene ute på tur.

Det å være med barna på tur, innebærer flere oppgaver. Bortsett fra å følge opp sikkerheten, at alle barna er til stede og andre ”passive” oppgaver, er leiken og aktivitetene sentrale. Informantene ble spurt om hvordan de typisk opptrer i leiksituasjonene ute på tur. Felles for alle var at det varierte fra situasjon til situasjon, og det var enighet om at det å delta selv var viktig av flere årsaker.

Vegard mener det er viktig å delta fordi man har mulighet til å opptre som en inspirator, mens Hans trekker fram at han fungerer som en rollemodell.

Den sosiale konteksten mellom barna og de voksne i friluftslivet impliserer ofte fysisk deltagelse fra den voksnes side. I følge Deci og Ryan (1985) er det at andre, i dette tilfellet barna, viser engasjement en betydelig faktor for at den sosiale konteksten skal virke indre motiverende. Det å fungere som en inspirator og rollemodell slik at barna utviser glede og engasjement er derfor en grunnleggende faktor for å fremme indre motivert atferd.

Det kommer tydelig fram generelt i intervjuet at det for informantene utgjør en betydelig forskjell for dem selv å være ute i forhold til å være inne og innenfor barnehagens gjerder. Derfor er det interessant å spørre om de opplever noen forskjell på relasjonen mellom dem selv og barna når de er inne og når de er ute. Jon opplever seg mer som en politimann når han er inne, og sier han i større grad må megle i småkonflikter, og at han får brukt den ”frie rollen” sin som han sier i større grad når de er ute. Vegard beskriver ungene som mer samarbeidsvillige, og at han opplever seg og ungene som ett lag når de er ute.

Som jeg var inne på ovenfor, er det noen faktorer som er av betydning for at den sosiale konteksten skal virke indre motiverende (ibid.). Disse faktorene, autonomistøttende, struktur og involvering, finner en igjen i beskrivelsene fra informantene. Autonomistøttende fordi den sosiale relasjonen med barna i stor grad innbyr til valgfrihet, struktur fordi det er i et forutsigbart miljø hvor informanten vet hva som forventes, og involvering fordi hele gruppen, voksne som barn, er involvert og viser engasjement.

Med bakgrunn i det at mennene opplever seg selv som mer fysiske, ble informantene spurt om de trodde at de oppfordret til en annen type leik enn de kvinnelige ansatte, og om dette kanskje gjorde noe med relasjonene mellom barn og mann/kvinne. Svarene var her delte. Vegard beskriver seg som ”mer uredd”, og har en teori om hvorfor:

Vegard: (...) Nå kan det hende at jeg generaliserer litt, men vi som er gutter, vi har kanskje ... jeg tror faktisk det i 2011 er et ganske sterkt kjønnsrollemønster i oppdragelsen, sånn at guttene får være mer tøff og vilter, og da får vi litt andre følelser for hva som er farlig og skummelt ... Men jeg er ikke sånn at jeg gambler, men at jeg har ikke så mye grenser iboende i kroppen min, jeg er mer sånn "hvorfor kan vi ikke gjøre det?" i stedet.

Nils mener også han stimulerer til en annen type leik, først og fremst fordi han har andre fysiske forutsetninger enn de kvinnelige ansatte rundt seg. Den fysiske styrken gjør at han, som han sier, kan ”løfte og lempe” mer enn kvinnene.

Jon derimot, opplever det motsatte, at det ikke er noen spesiell forskjell, men understreker samtidig at dette er noe de har jobbet aktivt med. Det at alle skal kunne gjøre det samme, og argumenterer for det med at:

Jon: (...) I klatreveggen, eller når vi er og klatrer i fjellet ... ”Kom igjen, prøv”, og ”la ungene se at du også klatrer eller rappellerer”. Vi må tørre vi også, hvis vi forventer at ungene skal tørre.

Hans opplever ikke noen forskjell i kraft av at han er mann, men tror forskjellen ligger i det han gjør. Kontakten er i følge Hans den samme, men forholdet oppleves kanskje som bedre fordi han er med på leiken. Hans forteller følgende:

Hans: Men jeg tror jeg får et bedre forhold til dem fordi jeg er der samtidig som dem, og så ... jeg brenner for det de holder på med (...) og da tror jeg at de føler at det er ekte det jeg formidler, da. (...) Og så er jeg med på leiken sammen med dem så føler de en ektehet og samhörighet, og da blir det jo kanskje litt bedre tilknytning da.

Nils opplever at han kanskje får noe gratis med tanke på forholdet til ungene fordi han er mann, og forteller dette:

Nils: Nei, det er jo sånn som at unger som jeg nesten ikke har kontakt med heller søker til meg enn til de som er voksen på sin avdeling i utetiden for eksempel. Du merker det sånn, for jeg blir jo på en måte unik, jeg er én.

Det er tydelig at interessen informantene har også fører til en glød og et engasjement i arbeidet, og at dette i sin tur fører til aktiv deltagelse sammen med barna. Også det at de er i mindretall, slik Nils trekker fram, gjør de til interessante og gjeve objekter for barna.

5.2 Motivasjon

Vi skal nå se på hva informantene har å si om sin egen motivasjon og hva betydningen av friluftslivet har å si for denne i arbeidshverdagen.

Alle informantene uttrykker i klare ordelag at friluftslivet i jobben deres er viktig. Vegard sier at det er ”alfa omega” og at ”bare det å bli gående inne en dag uten å være ute, blir tøft”. Nils forteller at det ”er veldig viktig”, og at han blir ”rastløs og lei hvis vi får for mye innetid”. Jon strekker seg såpass langt, og sier at han ikke kunne jobbet i en barnehage hadde det ikke vært for at han fikk være så mye ute. Jon skildrer dette på følgende måte:

Jon: *Har ikke jeg fått gjort det, så har ikke jeg giddet å holde på med dette her. Jeg kunne ikke ha fungert i en barnehage der jeg har ... der området mitt har vært begrenset innenfor et gjerde og et hus, selv om jeg har fått dratt på tur i ny og ne, så har det alt å si for meg at jeg får lov til å utøve i den grad jeg gjør i dag. Derfor trives jeg veldig godt i jobben også.*

Det kommer klart å tydelig fram at friluftslivet er en veldig viktig del av arbeidsdagen, og at det utgjør en betydelig trivselsfaktor. Ut i fra uttrykksmåten og at friluftslivet framstår som så viktig for informantene, tyder dette på at friluftslivet er en indre motivert handling. I følge Deci og Ryan (1985), vil det å være indre motivert si at man driver en aktivitet fordi man liker aktiviteten i seg selv.

Med utgangspunkt i at friluftslivet er så viktig for informantene, vil det også være interessant å søke etter årsaken til nettopp dette. Vegard trekker frem ord som ”frihet”, ”muligheter” og ”variasjon” som årsaker til at friluftslivet er viktig for han. I følge Deci og Ryan (1996) er behovet for autonomi sentralt for at indre motivasjon kan oppstå. At Vegard her forteller at han har stor frihet, og at det i denne friheten også ligger muligheter og variasjon, kan ses på som at Vegard har stor medbestemmelse i sin arbeidshverdag, noe som igjen legger grunnlaget for at friluftslivet er indre motivert.

Av intervjuene framkommer det også at det er andre ting enn friluftslivet spesielt som motiverer informantene. Jon trekker fram det at han gjennom hele arbeidsdagen får tilbakemeldinger fra ungene på det han gjør. Jon kan fortelle dette:

Jon: *Det er tilbakemeldingene du får på det du driver med, det er det som gir deg god følelse. Og når du har et bra arbeidsmiljø, og når du har et positiv foreldregruppe som skryter av barnehagen, og du har unger som blomstrer, som gir deg feedback hele dagen igjennom på det du driver med ... det er det som skaper motivasjon.*

Hans oppgir også ungene som en viktig motivasjonskilde: *”Det er mest ungene ... som motiverer mest. Og så er det jo sosialt å dra på arbeid. Å gå hjem er jo råkjedelig, treffer mindre folk også. Det er jo det å være sosial som er viktigst”*.

Det kommer her fram at de sosiale relasjonene er viktig for Jon og Hans. I følge Deci og Ryan (2000b) er behovet for tilbakemeldinger på egne handlinger av stor betydning for individet, noe vi her ser i praksis hos Jon og Hans.

På spørsmål om de ville vært annerledes motivert hvis de ikke hadde det fokuset på friluftsliv som de har i dag, er det i stor grad også her enighet blant alle fire informantene. Hans forteller at han ikke hadde gidde å jobbe i barnehage, mens Vegard trekker frem at han ville havnet inn i statistikken med høyere sykefravær. Jon har både jobbet i barnehage med og uten fokus på friluftsliv, og har trivdes i begge typer barnehager, men har alltid hatt en søken etter det han har i dag, og er glad han har funnet det.

Det er en tydelig konsensus om at friluftslivet er en viktig del av motivasjonsgrunnlaget, sammen med andre ting, og at friluftslivet er noe de ikke kan unnvære i arbeidshverdagen sin. Det å drive friluftsliv, og spesielt det å drive friluftsliv med barn, må kunne sies å være en utfordrende oppgave på mange vis, og i følge Deci og Ryan (2000c) kan indre motivasjon kun oppstå gjennom aktiviteter som er nyskapende, utfordrende eller ha en form for estetisk verdi. En må kunne si at friluftslivet er i besittelse av alle disse faktorene.

5.3 Konsekvenser

Ulike type motivasjon kan føre til ulike typer konsekvenser av handlingene. Her følger sentrale utdrag fra intervjuene som omhandler konsekvensene av motivasjonen til informantene.

Personlig utvikling vil i mange tilfeller påvirkes av motivasjonen til det du driver med.

Konsekvensene hva angår den personlige utviklingen informantene har hatt under arbeidet med friluftsliv i barnehagen, er blant alle uttrykt positiv. Fellesnevnerne er at de har lært mye, både om seg selv, og om det å ha med barn på tur. Hans forteller dette:

Hans: *Jeg føler jo at jeg har utviklet meg jobbmessig. For jeg har spisset kompetansen min på friluftsliv, med at jeg har fått såpass mye erfaring i arbeidslivet med friluftsliv. Så jeg har dratt erfaringer som kommer meg til nytte.*

Nils trekker fram at han har blitt flinkere til å ta det med ro og ”la tida jobbe”. Det er tydelig at konsekvensene av motivasjonen her er av positiv karakter. Vallerand (1999) skriver at aktiviteter

som er tuftet på indre motivasjon også avler positive effekter, noe en jo må kunne si er tilfellet hos informantene her.

At man får utfolde seg i det man driver med, kan være en pekepinn på type motivasjon. Derfor ble informantene spurt om de følte at de hadde fått utfoldet seg som mann etter at de begynte å jobbe med friluftsliv i barnehagen. Flere av informantene peker på at de får holde på med det de interesserer seg for, og at de får ta med seg hobbyen sin på jobb, og at nettopp dette bidrar til at de får utfolde seg. Hans opplever det slik:

Hans: *Ja, jeg får utfolde meg på det jeg er god på, og det tror jeg at jeg får aksept blant unger og voksne på når jeg gjør det, så jeg føler ikke at jeg har fått lagt til meg noen kvinnelige vaner i hvert fall. De arbeider jeg heller i mot, for å si det mildt. (...) Alt som har med organisering av måltid, irriterer meg grenseløst noen ganger. For det tar så mye tid. Så det liksom, det prøver jeg å droppe noen gang. La vær å tenke sånn som kvinnfolkene med organisering, så blir dagen mye bedre. Mye bedre også. Å organisere seg i hjel er håpløst det. Fri flyt, noen ganger.*

Både sitatet fra Hans og uttalelsene fra de andre informantene tyder på at det ikke er noen betydningsfulle begrensninger som gjør at de ikke får utfoldet seg i arbeidshverdagen sin. Opplevelsene til mine informanter gjenspeiler også det Røthing (2006) fant ut i sin undersøkelse, om at de mannlige førskolelærerne i stor grad fikk dyrket sine personlige interesser og hobbyer i arbeidshverdagen.

Ulik motivasjon for arbeidet kan potensielt også få konsekvenser for arbeidsplassen. Derfor vil det være interessant å se på om barnehagene har utviklet seg gjennom arbeidet med friluftsliv. Hans forteller at han tror barnehagen hans har hatt veldig god nytte av fokuset på friluftsliv:

Hans: *Jeg tror de har blitt bevisst det at det arbeidet jeg har lagt ned, betyr utrolig mye for omdømmet utad. Jeg tror foreldre er glad for at det er gjort såpass mye med friluftsliv i barnehagen her. Så jeg tror at de har dratt veldig god nytte av det. Jeg tror faktisk de får beholde søkermengden på grunn av det. Så jeg tror at hvis jeg slutter en gang, så tror jeg kanskje barnehagen lider hvis de ikke får tak i noen andre som er like ivrig på å drive det videre.*

Det er tydelig at i følge Hans er friluftslivet viktig for kvaliteten på barnehagen han jobber i. Nils trekker frem samspeillet mellom ansatte når han beskriver utviklingen i sin barnehage:

Nils: *Den utvikler seg jo i takt med oss, skulle jeg til å si. Sånn at det ... men det blir jo et samspill mellom oss personalet etter hvert som vi utvikler oss. Vi har jo folk som ikke har veldig mye erfaring fra friluftsliv, som vi har ansatt, ikke sant, men som får det etter hvert. Som ser verdien av det etter hvert, så det vil jo hele tiden utvikle seg sånn.*

Som vi ser her er barnehagens omdømme utad, men også samspillet mellom personale og arbeidsmiljøet, en konsekvens av den jobben som er gjort med friluftsliv. Det blir her igjen sentralt å trekke inn Vallerand (1999), som sier at aktiviteter tuftet på indre motivasjon avler positive effekter.

Positive effekter finner vi også igjen hos ungene i barnehagen. På spørsmål om hvordan motivasjonen til friluftsliv påvirket barna, kunne informantene formidle flere positive eksempler. Under følger noen sentrale utsagn i så henseende:

Vegard: *Ja, det kan jeg jo nevne eksempler på. Jeg ser jo det at unger som ikke har fysiske aktive foreldre, der ungene kommer hjem og sier at nå i helga, på lørdag har jeg lyst å dra opp i marka, mamma og pappa.*

Nils: *Jo, altså, har du motiverte voksne så får du motiverte unger. Så er de voksne negativ, blir ungene også negativ. Har du voksne som huffer og bærer seg for været, så syns ikke ungene det er artig å være ut heller. Har du voksne som ikke bryr seg om været, så bryr ikke ungene seg om været heller.*

Både Vegard og Nils er her inne på ting som omhandler det å være en rollemodell. Å være en god rollemodell fordrer også at man har gode holdninger til det man driver med, og framstår på troverdig og ekte måte. Grunnlaget for dette må være en indre motivasjon.

Om man er motivert av ytre eller indre årsaker kan også være med å påvirke arbeidsmiljøet. På spørsmål om hva motivasjonen for friluftsliv og friluftslivet i seg selv har hatt å si for arbeidsmiljøet er det positive tilbakemeldinger. Informantene peker på variasjon, gode opplevelser, og det at det smitter over på andre når man får drive på med det man er glad i. Vegard trekker fram følgende poeng i denne sammenheng:

Vegard: *Ja, det har skapt de andre flere muligheter i jobben sin. Som gjør at jobben deres blir både mer interessant, det blir større frihet til dem, så jobben deres blir mer lystbetont. Og i tillegg så får de mer fysisk aktivitet.*

Nils opplever det også stort sett positivt, men trekker fram at han noen ganger kan bli for ekstrem, og at det derfor er viktig å finne en balansegang. Han mener at det at han har stor interesse for friluftsliv, gjør at han er engasjert og genuint interessert i det han driver med i arbeidshverdagen, og at det i seg selv er med på å påvirke arbeidsmiljøet i positiv retning.

Ser man uttalelsene til informantene om konsekvenser under ett, så ser man utelukkende menn som brenner for jobben sin, og det at de også driver friluftsliv på fritiden sier oss at dette er som en livsstil å regne. I følge Vallerand og Deci (2003) kan aktiviteter som mennesket liker og som

gjentas over tid, ses på som høyt verdsatt og en del av livet. Dette er tydelig tilfellet med friluftsliv hos alle informantene i denne undersøkelsen.

5.4 Sammenfattende drøfting

Til nå har jeg presentert sentrale funn i datamaterialet, og drøftet dette opp i mot hver av faktorene i min modifiserte versjon av Vallerands modell. Jeg vil nå se dette i en helhet, og se de ulike faktorene i min modell i en sammenheng for å forsøke å lage et bilde av hva friluftslivet har å si for motivasjonen, og hvilke mekanismer som spiller inn. Jeg vil først oppsummere de psykologiske faktorene, for å så sette disse i sammenheng med type motivasjon og deretter konsekvensene av denne.

Hvis vi ser på de psykologiske faktorene og starter med informantenes oppfattelse av autonomi, er det tydelig at friluftslivet gir en stor frihet i hverdagen med tanke på organisering, og ikke minst et mangfold av muligheter til aktiviteter. Akkurat dette med frihet og det å ha stor innflytelse på egen arbeidshverdag er noe informantene er bevisst, og også verdsetter høyt. At det i stor grad er aksept blant andre ansatte og foreldre til å drive med aktiviteter som typisk appellerer til menn, for eksempel jakt og klatring, bidrar også til at informantene får utfoldet seg som menn, noe som jo må sies å være viktig i et aktivt yrke. Det å ha frihet til å ta egne valg er sentralt i SDT, og Deci og Ryan (1985) poengterer at det å sette grenser og ha kontroll over situasjoner er sentralt i selvbestemt atferd.

Oppfattelsen av kompetanse er den neste psykologiske faktoren. Her uttrykker informantene at de er vel rustet på det fysiske planet, noe som må sies å være viktig, all den tid det er det grunnleggende for å kunne delta i leiken med barna. Det kommer også fram at de opplever seg som mer aktive enn sine kvinnelige kolleger, og dette kan skyldes at de også innehar kompetanse innen flere felt, for eksempel klatring, jakt, bruk av kniv og andre typiske friluftaktiviteter. Det at de opplever at de har andre kunnskaper enn sine kvinnelige kolleger, tyder også på at de ser på seg selv som en verdifull ressurs i barnehagen. Den samme oppfatningen finner vi også igjen i undersøkelser gjort tidligere, blant annet hos Røthing (2006). Informantene er tydelig klar over sin særegne kompetanse, og det synes også at de får utnyttet den gjennom arbeidet med barna.

De sosiale relasjonene er viktige på en arbeidsplass, spesielt i barnehageyrket hvor man i stor grad samhandler med andre kolleger. Men også de sosiale relasjonene med barna er sentrale, da de tross alt er det viktige i hverdagen. Det er blant informantene samsvar mellom oppfatningene omkring arbeidsmiljø, og det fremkommer at dette er godt både når de er ute og inne. Det er imidlertid utsagn som tyder på at det er mer populært å være ute, da dette gir en større frihet, noe som også

kan ses i sammenheng med autonomi; det at de har et større spekter av valgmuligheter med tanke på aktiviteter når de er ute. At fokuset blant informantene i stor grad er på friluftsliv og det å være ute, mottas også godt blant de kvinnelige ansatte, som i mange tilfeller hadde andre interesser. Likevel var det noen som hadde opplevd å bli tillagt egenskaper som menn stereotypet har, typisk snekring og annet vaktmesterarbeid. Dette opplevdes ikke som noe stort problem, men det var tydelig at de som hadde opplevd dette så problemet, og at andre menn kanskje kunne se negativt på dette.

Når det gjelder de sosiale relasjonene mellom seg selv og barna oppleves disse også relativt like blant informantene. Det er viktig for dem å kunne delta selv i leiken, spesielt for å framstå som gode rollemodeller og inspirere. Å samhandle med andre som viser engasjement er en betydelig faktor for å at den sosiale konteksten skal være indre motiverende (Deci og Ryan, 1985). Flere av informantene opplever ungene som mer samarbeidsvillige ute, og det er mindre mekling i småkonflikter i forhold til når de er inne. Ut i fra dette kan vi lese at det å være ute utgjør en betydelig trivselsfaktor fordi de sosiale relasjonene er bedre ute.

Informantene uttrykker i stor grad det samme når det gjelder om de har en annen type leik med barna enn de kvinnelige ansatte. Dette forklarer de med at de har andre fysiske forutsetninger og at kjønnsrollemønstret er slik at guttene får være tøffe, og dermed også får en annen oppfatning om hva som er farlig og ikke. En av informantene opplever det motsatte, men understreker at dette er noe de har jobbet aktivt med i ansattegruppen. Flere er også av den oppfatning av at de får et annet forhold til barna enn kvinnene, blant annet fordi at de som menn er i mindretall. Derfor blir de unike, og de deltar i så stor grad i leiken at det i seg selv gjør kontakten god.

Jeg skal nå se på hva informantene forteller om sin motivasjon spesifikt, og også se dette i sammenheng med de psykologiske faktorene drøftet ovenfor.

At friluftslivet er viktig er det bred enighet om, og det beskrives som ”alfa omega” og veldig viktig”. Årsaken ligger i at friluftslivet innehar kvaliteter som informantene betegner som ”frihet”, ”muligheter” og ”variasjon”, noe som peker på at det i stor grad tilfredsstillende behovet for autonomi. Ungene som motivasjonsfaktor trekkes også fram, og det pekes på at de hele tiden får tilbakemeldinger fra ungene på det de gjør. Også det å være på jobb og være sosial kommer fram som viktig. Dette er aspekter som alle peker tilbake på de sosiale relasjonene, og at disse også tilfredstilles gjennom friluftslivet.

Uten friluftslivet i arbeidshverdagen ville alle informantene vært mindre motivert, og flere strekker det så langt som å si at de ville funnet på noe annet og at de ville vært mer borte fra arbeid hvis friluftslivet ble kuttet ut.

Hva angår konsekvensene av motivasjonen, fortelles det at de har lært mye, både om friluftsliv og om seg selv, og at de får utfoldet seg som menn gjennom å jobbe med det de interesserer seg for. Det framkommer også at det ikke bare er de selv som har utviklet seg, men også barnehagen. Det trekkes blant annet frem at arbeidet som er lagt ned med tanke på friluftsliv har betydd mye for barnehagens omdømme utad, og at det er viktig for kvaliteten på barnehagen, både hva angår tilbudet de gir, men også for samspillet de ansatte i mellom.

Det fortelles også om positive konsekvenser hos barna, hvor barn som ikke har aktive foreldre kommer hjem og maser om å dra på tur. Det at barna også hjemme ønsker seg ut på tur, tyder på gode opplevelser i barnehagen, og gode opplevelser skapes av motiverte og kunnskapsrike ansatte.

Hvis vi samler trådene fra dette delkapittelet, får vi et svar på om friluftslivet har noe å si for disse mannlige førskolelærernes motivasjon i arbeidshverdagen, og hva det er ved friluftslivet som bidrar til motivasjonen. Svarene viser at de gjennom friluftslivet får tilfredstilt de psykologiske faktorene autonomi, sosiale relasjoner og kompetanse. Det at vi finner igjen samme argumenter og poeng i svarene på spørsmålene om de psykologiske faktorene og i svar på spørsmål rettet direkte på motivasjon, tyder på en sammenheng. Friluftslivet framstår som viktig, og det er indre motivert fordi de psykologiske faktorene tilfredstilles. Dette har også ført til positive konsekvenser, både personlig for mennene, men også for barnehagen.

6.0 KONKLUSJON

Målet med denne studien var å finne ut hvilken betydning fokuset på friluftsliv i arbeidshverdagen har å si for menns motivasjon i arbeidet. Ved å sette informasjonen jeg fikk gjennom intervjuene opp mot Deci og Ryans selvbestemmelsesteori, og ved å benytte Vallerands modell, synes svarene å være ganske klare. Friluftslivet framstår som viktig for de mennene som er intervjuet, og de psykologiske behovene blir gjennom bruk av friluftsliv langt på vei tilfredstilt, slik at alt ligger til rette for en indre motivasjon og drivkraft.

Funnene i denne undersøkelsen blir vel så interessante når vi ser de i sammenheng med de tall og fakta som finnes omkring kjønnsfordelingen i barnehagene rundt om i Norge. Det faktum at det per 2010 er knapt 11 % menn i norske barnehager, viser at det må gjøres noe for å øke denne prosenten. Kunnskapsdepartementets mål var 20 % menn innen 2010. Når andelen menn i friluftsbarnhager er betraktelig høyere (19 % registrert av Løge Hagen (2005)) enn i barnehager generelt, er det noe som tyder på at det er noe ved denne typen barnehage som appellerer til menn. Fraværet av menn som jobber i barnehager, kommer nok av ulike årsaker. Lønn trekkes ofte fram, og kanskje er det en utbredt oppfatning, også blant de unge som står foran yrkesvalg, at det å jobbe i barnehage er kjedelig og består av perling og tegning og en liten tur ut på formiddagen. Derfor tror jeg barnehagesektoren, og spesielt førskolelærerutdanningen, har en jobb med å nå ungdommen før de begynner å gjøre sine yrkesvalg, det vil si allerede på ungdomskolen.

På Østlandet er det gjennomført prosjekt med støtte fra Fylkesmannen der ungdomskoleelever for en periode får jobbe lønnet deltid i en barnehage for å leike med ungene, nettopp for å gi de et innblikk i hvordan livet som ansatt i barnehage er. Prosjektet har vært vellykket i den forstand at søkermassen blant ungdomskoleelevene har vært svært høy over flere år, 1/3 av guttene på de utvalgte skolene søkte. Samme prosjekt er nå i ferd med å igangsettes i Nord-Trøndelag. Om prosjektet bærer frukter i form av flere søkere til barne- og ungdomsfag og førskolelærerutdanningen får tiden vise. Uansett er prosjektet med på å tydeliggjøre og markedsføre yrket som noe annet enn hva gjengs oppfatning kanskje er, noe som er verdifullt i seg selv. Dette tror jeg er en god måte å gjøre det på. Få menn og gutter inn i barnehagen gjennom praktisk deltagelse, og ikke ved å stå bak en skranke på en utdanningsmesse og fortelle om yrket, i konkurranse med alle andre yrkesretninger og fag som også viser godsidene av seg selv.

For å beholde både de nye mennene og de som allerede er i barnehagen, kan det være hensiktsmessig å se på hva det er menn setter pris på og liker i arbeidshverdagen, og hva er det som absolutt ikke appellerer. Nå sier jeg ikke at man skal skreddersy yrket for menn, men det kan hende

at mye av hverdagen er på kvinners premisser, naturlig nok siden de er i flertall og har preget dette yrket i mange år. Mennene i denne undersøkelsen trekker flere ganger fram frihet og selvbestemmelse som viktige aspekter for seg selv. Selv om mennene i denne undersøkelsen ikke er representative for alle menn, er det likevel interessant at de er såpass samstemte i sine utsagn. Bør ramme faktorene i større grad legges opp til at menn skal trives? Og hva skal til for at de trives?

Disse spørsmålene er interessante for framtidig forskning, og det vil kanskje vært mest interessant å forske på menn som faktisk har hoppet av barnehageyrket, da de både har tanker om hvorfor de valgte yrket, og hva som gjorde at de etter hvert valgte å gå en annen vei. Som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet selv sier, mangler det nyere og systematisert forskning på endringene i de kjønnssegregerte mønstrene i arbeidsmarkedet.

Dette med friluftsliv kan også sees i et folkehelseperspektiv. Det vises stadig til undersøkelser om at både barn, ungdom og voksne her til lands rører seg for lite. Dette er et problem som også kan og bør angripes i barnehagen ved økt fokus på fysisk aktivitet, for eksempel gjennom friluftsliv. Her kan menn være med å bidra med sine kvaliteter. Veien til økt fysisk aktivitet i barnehagen kan ikke alene brøytes av noen få idealistiske menn som brenner for sin sak. Dette må inn i lovverk og planer i større grad enn i dag, også i førskolelærerutdanningen. Utdanningen må i større grad enn i dag fokusere på fysisk aktivitet, for eksempel gjennom friluftsliv, og dette kan være med på å rekruttere flere menn.

Hva angår likestilling, er det viktig at menn og kvinners verdier likestilles. Menn som jobber i barnehage i dag er avhengig av å bli bekreftet, verdsatt og prioritert, kanskje spesielt når de er i så stort mindretall som de er i nå. De må få sette sitt preg på barnehagen gjennom sine kvaliteter, verdier og interesser. Dette løser seg vanskelig selv. Som nevnt tidligere er kanskje barnehagen i dag preget av feminine verdier, all den tid kvinner har vært det dominerende kjønn i yrket over flere tiår. Dette vil nok fortsette så lenge kvinner er i stort flertall og det ikke gjøres noe med rammeverket barnehagen drives etter. Her må de maskuline verdiene inn.

7.0 KILDER

Baard, P. P., Deci, E. L. og Ryan, R. M. (2004) Intrinsic need satisfaction: A motivational basis of performance and well-being in two work settings. *Journal of Applied Social Psychology*, 34, 10, s. 2045-2068.

Barne- og familiedepartementet (1996) *Rammeplan for barnehagen*. Oslo, Barne- og familiedepartementet.

Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet (2009) *Om menn, mansroller og likestilling*. St.meld. nr. 8 2008-2009. Oslo, Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011) *Likestilling 2014 - Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene*. Oslo, Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet.

Berg, A. (2005) Natur- og friluftsbarnhagen – en motorikkfabrikk? I: O.B Lysklett (red.), *Ute hele dagen! Artikkelsamling basert på nasjonal konferanse om natur- og friluftsbarnhager*. Trondheim: Dronning Mauds Minne. Høgskole for forskolelærerutdanning. S. 65-72.

Buaas, E. H. (1991) En pedagogikk for miljøvern. *Barnehagefolk Nr. 1/91: Gi naturen tilbake til barna*. Oslo: Pedagogisk forum.

Dalen, M. (2004) *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Oslo, Universitetsforlaget.

Deci, E. L. (1996) Self-determined motivation and educational achievement. I: Gjesme, T. og Nygård, R. (red.). *Advances in motivation*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 195-209.

Deci, E. L., Betley, G., Khale, J., Abrams, L. og Porac, J. (1981) When trying to win: Competition and intrinsic motivation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 7, s. 79-83.

Deci, E. L., Connell, J. P. og Ryan, R. M. (1989) Self-Determination in a Work Organization. *Journal of Applied Psychology*, 74(4), s. 580 – 590.

- Deci, E. L. og Flaste, R. (1996) *Why we do what we do: understanding self-motivation*, New York: Penguin.
- Deci, E. L. og Ryan, R. M. (1985) *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press.
- Deci, E. L. og Ryan, R. M. (2000a) Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), s. 68-78.
- Deci, E. L. og Ryan, R. M. (2000b) Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, s. 54-67.
- Deci, E. L. og Ryan, R. M. (2000c) The support of autonomy and control of behaviour. I: Higgins, E. T. & Kruglanski, A. W. (red.). *Motivational Science: Social and Personality Perspectives*.
- Deci, E. L. og Vansteenkiste, M. (2004) Self-determination-theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. *Ricerche di Psicologia*, 27(1), s. 23-40.
- Fjørtoft, I. (1999) *Naturen - et sted for lek og læring. Motorisk mestring gjennom allsidig bevegelseslek i naturen*. I rapport fra konferansen Forskning i friluft, landskonferanse om friluftsliv og forskning. Stjørdal 18. - 19. nov. 1998. Rapport nr. 1 Friluftslivets fellesorganisasjon, FRIFO. Oslo.
- Fjørtoft, I. og Reiten, T. (2003) *Barn og unges relasjoner til friluftsliv – en kunnskapsoversikt*. Høgskolen i Telemark, Friluftslivets fellesorganisasjon.
- Gilbert, D. T., Fiske, S. T. og Lindzey, G. (1998) *The handbook of social psychology (4th ed.)* Cary, NC: Oxford University Press.
- Haug, A. (1993) *Natur og friluftsliv i barnehagen*. Møreforskning, Volda lærerhøgskule
- Helse- og omsorgsdepartementet (2009) *Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009, Sammen for fysisk aktivitet. Kortversjon*. Oslo, Helse- og omsorgsdepartementet.

- Imsen, G. (1999) *Elevens verden*. Oslo: Tano Aschoug.
- Johannesen, K. B. (2003) *Barns motivasjonelle behov i forbindelse med friluftsliv. En kvalitativ undersøkelse om barns møte med natur i nærmiljøet*. Hovedfagsoppgave. Høgskolen i Nord-Trøndelag.
- Kunnskapsdepartementet (2004) *Handlingsplan for likestilling i barnehagene 2004-2007, Den gode barnehagen er en likestilt barnehage*. Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet (2009) *Kvalitet i barnehagen*. St.meld. nr. 41 2008-2009. Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet (2010) *Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring 2009-2011*. Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2009) *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo, Gyldendal.
- Lie, S., Vedum, T. V., og Dullerud, O. (2011) *Natur-, friluftsliv- og gårdsbarnehager. Hva kjennetegner disse? Hva betyr de for barnas utvikling?* Rapport nr. 8 - 2011. Høgskolen i Hedmark.
- Lysklett, O., B., og Emilsen, K. (2007) *De er mange, de er motiverte, de er menn i natur- og friluftslivbarnehager!* Sluttrapport fra prosjektet "Menn i natur- og friluftslivbarnehager". DMMHs publikasjonsserie nr. 1, 2005.
- Løge Hagen, T. (2005) "Trauste fjellfolk eller knickersadel? - hva kjennetegner de ansatte i natur og friluftslivbarnehager?" I: Lysklett, O. B. (red.) "Ute hele dagen" DMMHs publikasjonsserie nr. 1. 2005. Trondheim.
- Menn i barnehagen (2012) Tilgjengelig fra: www.mennibarnehagen.no (Hentet: 20. april 2012)
- Miljøverndepartementet (2001) *Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet*. St.meld. nr. 39 2001. Oslo, Miljøverndepartementet.
- Nordstrøm, M. (1990) *Platsens psykologi*. Stockholm: Statens institut for bygnadsforskning.

- Ntoumanis, N. (2005) A prospective study of participation in optional school physical education using a self-determination theory framework. *Journal of Educational Psychology*, 97(3), s. 444-453.
- Røthing, R. (2006) *Mann i kvinneland – en kvalitativ studie av kjønnsforming blant menn i kvinnedominerende yrker*. Hovedfagsoppgave, Universitetet i Oslo.
- Sansone, C. og Harackiewicz J. M. (2000) *Intrinsic and Extrinsic Motivation: the search for optimal motivation and performance*. San Diego, California: Academic Press.
- Skagen, K. (1998) Barna, skolen og naturen. *Steinerskolen*, 4.
- SSB – Statistisk sentralbyrå (2011a) *Ansatte i barnehager, etter stilling og kjønn*. Tilgjengelig fra <http://www.ssb.no/barnehager/tab-2011-06-15-06.html> (Hentet 13. februar 2012).
- SSB – Statistisk sentralbyrå (2011b) *Fritid, Levekårsundersøkelse 2011*. Tilgjengelig fra <http://www.ssb.no/fritid/> (Hentet 1. mai 2012)
- Thagaard, T. (2009) *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode*. Bergen, Fagbokforlaget.
- Trønder-Avisa (2012), annonse i papirutgave, 8. februar 2012, side 27.
- Tveit, M. 1988. *Barn og Natur*. Kristiansand Lærerhøgskole.
- Vallerand, R. J. (1999) A hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation in sport and exercise. I: Roberts, G. C. (red.) (2001). *Advances in motivation in sport and exercise*. Human Kinetics. Chapter 8.
- Vallerand, R., J. og Deci, E. L. (2003) Competitively contingent rewards and intrinsic motivation: Can losers remain motivated. *Motivation and Emotion*, 27(4), s. 273-299.
- Vallerand R. J. og Losier, G. T. (1999) An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of applied sport psychology*, 11, s. 142-169.
- Vedum, T. V., Dullerud, O. og Ødegaard, T. (2005) *Natur- og gårdsbarnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg 1

Intervjuguide

1) Innledning

Kort informasjon fra intervjuer (meg) om hva materialet fra intervjuet skal brukes til, og at det er viktig å svare ærlig da det ikke finnes noen fasit.

Relevante deler av informasjonsskrivet leses opp.

Spørsmålene i denne intervjuguiden er utdypende. Dvs. at selve samtalen i intervjuet dreier rundt temaoverskiftene (uthevet), og spørsmålene er ment som eksempler på spørsmål under de ulike temaene.

2) Innledende spørsmål

Hvor gammel er du, og hvor lenge har du jobbet i barnehage/med barn og unge?

Hvilken utdanning har du?

Egen barndom og natur

Hvordan var ditt forhold til natur/vilter leik utendørs i barne- og ungdomstiden?

- i familien. Eks. på spørsmål: “var dere mye ute på tur sammen?”
- med venner. Eks. på spørsmål: “hadde du venner du var på tur med?”
- i barnehagen/skoletiden. Eks. på spørsmål: “hvordan likte du leik ute / vilter leik i bhg./skolen?”

Forholdet til natur i dag

Hvordan er ditt forhold til natur i dag?

- i familien. Eks. på spørsmål: “er det å være på tur med fam. viktig for deg i dag?”
- med venner. Eks. på spørsmål: “har du venner du ofte driver friluftsliv med?”
- som ansatt i barnehagen. Eks. på spørsmål: “påvirker ditt forhold til natur deg i jobben i bhg?”

Barnehagens friluftslivprofil

Fortell om hvordan barnehagen vektlegger natur og friluftsliv i forhold til:

- planverk. Eks. på spørsmål: “i hvor stor grad følges planverket ifht. natur/friluftsliv?”

- barnehagens profilering. Eks. på spørsmål: “har barnehagen noen uttalt/nedskrevet profil ifht. friluftsliv/natur?”
- innholdet på friluftslivsturer. Eks. på spørsmål: “kan du gi et eksempel på hvordan en tur arter seg, aktiviteter osv.?”
- hyppighet av turer. Eks. på spørsmål: “hvor ofte er dere på tur med barnegruppa? forskjell på sommer og vinter?”
- vektlegging av vilter leik
- menn i barnehagen. Eks. på spørsmål: “har du som mann fått noe overordnet ansvar for friluftsliv/natur i barnehagen?”

3) Relasjoner i barnehagen

Arbeidsmiljø

Hvordan oppfatter du arbeidsmiljøet ute på tur?

Hvordan tror du naturen /det å være ute påvirker arbeidsmiljøet?

Tror du det at du får være ute (“i ditt element”) påvirker andre ansattes syn på deg som mann i barnehagen?

Føler du at du har aksept for ditt fokus på friluftslivaktiviteter fra kvinnelige ansatte?

Forholdet barn-voksen

Fortell om hvordan du leiker med barna når dere er ute på tur?

Hvordan opplever du relasjonene med barna når du er ute i naturen?

I hvilken grad merker du noen forskjell på relasjonen med barna når du er ute på tur sammenlignet med når dere er inne/inne på barnehageområdet?

På hvilken måte tror du at du stimulerer barna til en annen type leik ute enn hva kvinnelige ansatte gjør?

Føler du at du får bedre kontakt med barna ute på tur fordi du er mann?

Kompetanse i barnehagen

Fysisk kompetanse

Hvordan opplever du din egen fysiske kompetanse under leik ute i naturen?

I hvor stor grad er du delaktig i den fysiske leiken på tur, og hvordan opplever du det?

På hvilken måte føler du at din deltagelse i leiken påvirker barnas leik?

Opplever du noen forskjell på din og kvinnelige ansattes deltagelse i den fysiske/viltre leiken på tur?

Den kognitive kompetansen

Kan du fortelle noe om dine kunnskaper om natur og friluftsliv?

Føler du at du får brukt de kunnskapene du som mann har om natur/friluftsliv på tur med barnehagen, f.eks. kunnskaper om jakt og fiske?

I hvilken grad føler du at du har andre kunnskaper enn kvinnelige ansatte om natur/friluftsliv?

Autonomi

I hvor stor grad får du lov til å bestemme at dere skal på tur, og hvilken type turer?

I hvilken grad føler du at du har aksept fra andre ansatte (kvinnelige) for å tilrettelegge og stimulere til "farlige" aktiviteter, eks. klatring?

Føler du at det er noen begrensninger i rammeplaner og lovverk ifht. at du kan få gjennomføre de aktivitetene du ønsker?

I hvor stor grad føler du at foresatte er begrensende ifht. gjennomføringer av de aktiviteter du ønsker?

4) Motivasjon

Hvor viktig er det å dra på tur/friluftsliv for deg i jobben din i barnehagen?

Hvorfor er det viktig for deg å dra på tur/friluftsliv i jobben din i barnehagen?

Hva motiverer deg i arbeidsdagen generelt og i forhold til friluftsliv spesielt?

På hvilken måte tror du evt. at du ville vært annerledes motivert hvis du skulle jobbet i en barnehage uten fokus på natur/friluftsliv?

5) Effekter av motivasjon

På hvilken måte føler du at du har hatt en personlig utvikling i den tida du har jobbet med

friluftsliv i barnehagen?

Føler du at du har fått utfoldet deg som mann etter at du begynte å jobbe med friluftsliv i barnehagen?

I hvilken grad føler du at barnehagen utvikler seg gjennom bruk av friluftsliv?

Hvordan blir barna påvirket av din motivasjon for friluftsliv?

Hvordan er din motivasjon for friluftsliv med å påvirker arbeidsmiljøet i barnehagen?

Til slutt

Evt. tilføyelser.

Vedlegg 2

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med en masteroppgave

Jeg er masterstudent i kroppsøving ved Høgskolen i Nord-Trøndelag og holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er menn i barnehager med fokus på friluftsliv og natur. Jeg ønsker å finne ut om fokus på friluftsliv og natur i en barnehage har noe å si for menns motivasjon til å jobbe der.

For å finne ut av dette, ønsker jeg å intervju 4-6 menn som jobber i en barnehage som har fokus på friluftsliv og natur.

Spørsmålene vil dreie seg om arbeidsforhold, aktiviteter, om det å være mann i barnehagen og generell trivsel på arbeidsplassen.

Jeg vil bruke båndopptaker og ta notater mens vi snakker sammen. Intervjuet vil ta i underkant av en time, og vi blir sammen enige om tid og sted.

Det er frivillig å være med og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli anonymisert. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige oppgaven. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen sommeren 2012.

Dersom du har lyst å være med på intervjuet, er det fint om du skriver under på den vedlagte samtykkeerklæringen og sender den til meg.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på 911 666 80, eller sende en e-post til petter.grindstad@gmail.com. Du kan også kontakte min veileder Tor Egil Bagøien ved avdeling for lærerutdanning på telefonnummer 740 227 29.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennlig hilsen
Petter M. Grindstad
Movaldet 9J
7600 LEVANGER

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt informasjon om studien av menn i barnehager med fokus på natur og friluftsliv og ønsker å stille på intervju.

Signatur ..... Telefonnummer .....

Vedlegg 3

Tor Egil Bagøien
Avdeling for lærerutdanning
Høgskolen i Nord-Trøndelag
Røstad
7600 LEVANGER

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vår dato: 11.11.2011

Vår ref: 28400 / 3 / LMR

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 11.10.2011. Meldingen gjelder prosjektet:

28400

Behandlingsansvarlig

Daglig ansvarlig

Student

Menns motivasjon i friluftsbarnehager

Høgskolen i Nord-Trøndelag, ved institusjonens øverste leder

Tor Egil Bagøien

Petter Mæhre Grindstad

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.08.2012, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim
Vigdis Namtvedt Kvalheim

Linn-Merethe Rød
Linn-Merethe Rød

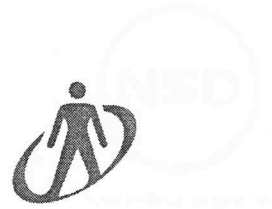
Kontaktperson: Linn-Merethe Rød tlf: 55 58 89 11

Vedlegg: Prosjektvurdering

✓ Kopi: Petter Mæhre Grindstad, Movaldet 9 J, 7600 LEVANGER

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 28400

Utvalget består av 4-6 menn som jobber i friluftsbarnehager. Data samles inn via personlig intervju.

Førstegangskontakt foretas ved henvendelse til aktuelle barnehager. Det gis skriftlig og muntlig informasjon om studien. Personvernombudet finner informasjonsskrivet vedlagt meldeskjemaet tilfredsstillende.

Prosjektet skal avsluttes sommeren 2012 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/navneliste slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f. eks. navn på barnehage, yrke, alder, kjønn) fjernes eller endres.